

Міністерство культури,
Молоді та Спорту

Заява

Я, Лозинський Остап Іларіонович, громадянин
України,

прошу дозволити взяти шенгенську візу в
оголошеному конкурсі на посаду Генерального
директора Національного музею у Львові
імені Андрея Ментичуцького. Дано свого
згоду на обробку персональних даних відповідно
до Закону України "Про захист персональних
даних".

Перелік документів, що додаються до заяви:

1. Копія паспорта.
2. Диплом про вищу освіту
3. Автобіографія
4. Мотиваційний лист (зарк.)
5. Рекомендаційний лист директора департаменту
розвитку ІМР Бунди Н.
6. Рекомендаційний лист в.о. директора КУ "Інститут
етнографії культури" Хомчин Ю.В.
7. Рекомендаційний лист директора Центру
міської історії Центрально-Східної Європи
Док. С.
8. Рекомендаційний лист к.і.н. директора БО "Імени
родний, благодійний фонд розвитку меморіалу
мертв'я Голодомору", заступника генерального дирек-
тора НМ Голодомору-голоциду Тамизмак А.

8793/20.1 до

27.02.2020

9. Рекомендаційний лист керівника (кого писав) м. Коши "Радруж" УКУ Тило С.
10. Рекомендаційний лист доцента кафедри культторисоні УКУ Мушоловца Б.
11. Лист підтримки засновника і директоро Родовід видавництва/галереї Мхач Л.
12. Лист підтримки в.о. керівника кафедри українети Варшавського Університету Якубовської-Кравчикт 2 арк (+ перекидає 2 арк.)
13. Лист підтримки куратора галереї м. О. "Дзига" Каудмана В.
14. Лист підтримки голови МОТО "Туетань" Ротка В.
15. Лист підтримки директора БО "Маштійська служба допомоги у Львові" Тітко П. В.
16. Лист підтримки головного директора Опери та філармонічного оркестру міста Трау, засновник арт-директорки фестивалю LvivMozArt, засновник Молодіжного симфонічного оркестру УСОУ Митів О. (2 арк.)
17. Лист підтримки директора-художнього керівника Львівського академічного молодіжного театру ім. Месея Курбаса Чоши О. М.
18. Лист підтримки керівника галереї сучасного сакрального мистецтва ICONART Мушського К.
19. Лист підтримки лауреата Національної премії ім. Т. Шевченка, художнього керівника-директора Львівського муніципального театрального, художньо-дослідницького та освітнього центру "Слово і Голос" Полювники Н. Ю.
20. Лист підтримки народного артиста України, кобзаря, лідеру гурту "Хрещ Козацька Компанія" Козацька
21. Копія трудової книжки

22. Витиска з Єдиного державного реєстру юридичних та фізичних осіб - підприємств ЛДМГО «Асоціація музеїв та галерей» (2 арк.)
23. Книжкою етикетальної програми міністра культури та національної спадщини Республіки Польща «Gandę Polonia» (2009р.)
24. Почесна грамота міністра культури і туризму України (2007р.)
25. Відзнака міського голови Львова в номінації: «Розвиток музейного маркетингу»
26. Подяка міського голови Львова
27. Матеріали та публікації в ЗМІ.

Лозинський О.Т.

контактний телерон
e-mail:

26.02.2020р

Автобіографія

Я, **Остап Лозинський**, народжений [REDACTED]

Проживаю за адресою: [REDACTED] Є громадянином України.

Контакти:

тел. дом. [REDACTED]

тел. моб. [REDACTED]

Паспортні дані: [REDACTED]

Музейник із десятирічним стажем роботи на посаді керівника сектору виставково-експозиційної роботи Національного музею у Львові імені Андрея Шептицького (2006-2016), викладач Українського Католицького Університету (з 2017), Голова Львівської міської громадської організації «Асоціація музеїв та галерей» (з 2014); Член Музейної ради при Міністерстві культури України (2016); Голова Громадської ради при Управлінні культури департаменту розвитку Львівської міської ради (2017); автор виставкових та видавничих мистецьких, музейних, всеукраїнських та міжнародних проєктів; куратор Галереї сучасного сакрального мистецтва Iconart; художник, дизайнер; магістр мистецтв, стипендіат міністра культури та культурної спадщини Польщі «Gaude Polonia».

Освіта:

Аспірант Інституту народознавства НАН України. Тема дослідження: „Творчість майстра ікон празникового ряду із Сколе в контексті локальних іконописних осередків Галичини кінця XVI - початку XVII століть” (2007 -2012);

Стипендіат міністра культури та культурної спадщини Польщі «Gaude Polonia». Тема проєкту: «Проблематика цілісного ведення музейного проєкту: від ідеї до практичної реалізації» (Національний музей у Кракові, 2009);

Магістр образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації творів мистецтва. Львівська Національна академія мистецтв, кафедра монументального малярства (2004-2006);

Учасник академічної програми на кафедрі історії та теорії мистецтв. Львівська Національна академія мистецтв (2001-2005);

Бакалавр образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації творів мистецтва. Львівський державний коледж декоративно-ужиткового мистецтва ім. І. Труша (1998-2004)

Професійний досвід:

Викладач теоретично-практичного курсу «Основи композиції» в іконописній школі Радруж Українського Католицького Університету (з 2017);

Куратор «Львівської Вулички» під час Львівського місяця у Вроцлаві в рамках події «Вроцлав – Європейська столиця культури» (2016);

Завідувач сектору виставково-експозиційної роботи Національного музею у Львові імені Андрея Шептицького, куратор виставкових та видавничих проєктів (травень 2006 - квітень 2016);

Лектор в рамках програми реалізації 20-річчя двосторонньої партнерської угоди між м. Львів та м. Краків, Презентація міста Львова в Кракові. (2015);

Співавтор практичної інклюзивної освітньої програми та дизайнер видань у співпраці із НМЛ ім. А. Шептицького, Міжнародним благодійним фондом «Карітас» та благодійною організацією «Мальтійська служба допомоги» (з 2012)

Куратор виставкових проєктів (в тому числі всеукраїнських та міжнародних) галереї сучасного сакрального мистецтва Isonart (з 2011);

Художник, куратор та співкуратор виставкових та видавничих проєктів, ініціатор навчальних програм, майстер-класів та мультимедійних продуктів, співавтор постійних експозицій в НМЛ ім. А. Шептицького:

Виставкові проєкти в НМЛ (підбір творів, архітектура експозиції, дизайн, айдентика):
«Гуцульське Різдво» (2016);

«Творці українського пейзажу з колекції Харківського художнього музею»; «Зеновій Флінта: живопис, графіка, кераміка»; "КОЛИ СВЯТІ УСМІХАЮТЬСЯ..." - виставка народних ікон другої половини XIX – початку XX ст. з Буковини, Гуцульщини та Покуття з музейних та приватних збірок (2015);

«Західноєвропейський рисунок XVI–XVIII ст. зі збірок НМЛ ім. Андрея Шептицького»; «Виставка присвячена 200-літтю від дня народження Т. Шевченка»; «Народне мистецтво Яворівщини НМЛ»; «Збережене і втрачене: Колекція Музею Наукового Товариства ім. Шевченка у збірці Національного музею» (2014);

«Сергій Васильківський. Українська доля Дикого Поля» (зі збірки Харківського художнього музею); «Покров пресвятої Богородиці: твори XV–XIX ст. зі збірки Національного музею у Львові ім. Андрея Шептицького»; «За записом часу: реставрація творів у Національному музеї у Львові ім. А. Шептицького» (2013);

«Від Тайної Вечері до Воскресіння»; «Образ жінки в творчості Олекси Новаківського»; Виставка-акція «ПОРЯТУЙМО ПАМ'ЯТКИ МИСТЕЦТВА»; «Іванна Нижник-Винників. Живопис. Гобелени. Кераміка.» (до 100-ліття від дня народження художниці) (2010);

«Іван Руткович. Жовківський іконостас. До 310-ї річниці від часу створення»; Мистецький проєкт «Споглядаючи ікону» в рамках проєкту «По Рождеству» в співпраці з Майстернею пісні (2009);

Виставка присвячена 100-літтю з дня народження Олекси Сміх-Шатківського; Виставка присвячена 200-літтю Галицької митрополії; Виставка присвячена 140-літтю з дня народження І. Труша;

Побудова експозиції художньо-меморіального музею Леопольда Левицького; Другий всеукраїнський музейний фестиваль «Музей в сучасному поліетнічному світі». Гран-прі фестивалю. (2008);

«Українські хоругви кінця XVI – початку XX століття»; «Малярство та графіка Олени Кульчицької»;

Побудова експозиції художньо-меморіального музею Олени Кульчицької (2007);

Виставка присвячена 100-літтю з дня народження Леопольда Левицького; «Святий Миколай з житієм. Ікони XVI - XVIII ст. з фондів НМЛ ім. А. Шептицького» (2006).

Видавничі проєкти в НМЛ (дизайн, фото):

Спас - Виноградна Лоза: ікони зі зб. Нац. музею у Львові ім. Андрея Шептицького / Роксолана Косів. - Львів : Свічадо, 2016. - 87 с.;

Гелитович М. Українські ікони XIII – початку XVI століть зі збірки Національного музею у Львові імені Андрея Шептицького: альбом-каталог. – Львів: Національний музей у Львові імені Андрея Шептицького; Київ: Майстер Книг, 2014. – 348 ст.;

Олена Кульчицька, (1877-1967): графіка, малярство, ужиткове мистецтво: альбом-каталог / Національний музей у Львові ім. А. Шептицького; авторська стаття, упорядник : Л. Кость ; упорядник спогадів : Л. Кость, Т. Різун. – Майстер Книг, 2013. – 389 с.;

Каталоги виставок, путівники НМЛ, друкowana рекламна продукція;

На посаді голови ЛМГО «Асоціація музеїв та галерей» є куратором, співкуратором, менеджером ряду виставкових та видавничих проєктів, лектор з питань сучасного музейництва, автор рекламних та промоційних матеріалів:

Виставкові проєкти:

Авторський мистецький проєкт «Пуцлі», галерея Дзига, Львів (2017-2018);

Виставковий проєкт «Вигнанці», Львівський музей етнографії та художнього промислу (2017);

Виставка графіки Богдана Сороки, Одеський музей західного і східного мистецтва (2016);

Мистецький проєкт «Перехід» в рамках Форуму «ПогранКульт. Галіція Культ», Галерея ім. Г. Семирадського, м. Харків (2016);

Виставковий Проєкт «Своє\Чуже: про що мовчать музейні пам'ятки», Львівський музей етнографії та художнього промислу (2014);

В рамках проєкту «Великі Майстри» (2018):

Крим Романа Сельського. Галерея ICONART, Львів;

Інші. Євген ЛИСИК, галерея Дзига, Львів;

Графіка Олекси Новаківського. Галерея ICONART, Львів;

Повернення шедеврів. Олекса Новаківський. Галерея ICONART, Львів;

Про природу речей. Львівський натюрморт 1960-80-х рр. галерея Дзига, Львів;

Євген Лисик. ΜΙΝΩΤΑΥΡΟ. Галерея ICONART, Львів;

Незалежні видавничі проєкти (упорядник, дизайн видання, фото):

Праця над альбомом, присвяченим творчості Євгена Лисика (2019-2020);

NOWA IKONA : Альбом [упоряд. М. Сора, К. Якубовська-Кравчик; О. Лозинський]. - Stowarzyszenie Przyjaciół Nowicy, 2018. – 152 с.;

Aquarelle. Наталка Доробан: [альб.: кат. вист. у Худож.-мемор. музеї Олени Кульчицької] / [упоряд. М. Яремчук ; ідея вид. Р. Петрук, Т. Лозинський]. - Майстер книг, 2017. - 143 с.;

Лозинський О. Олекса Новаківський. Мистецький альбом / Остап Лозинський. – Майстер Книг, 2012. – 84 с.;

Олекса Новаківський : альбом / Ін-т колекціонерства укр. мистец. пам'яток при НТШ, Нац. музей у Львові ім. А. Шептицького, Благодійний фонд «Олекса Новаківський та його мистецька школа». – Львів, 2009. – 183 с.;

Творча діяльність (участь у виставках та мистецьких проєктах):

Постійний учасник та співорганізатор міжнародного іконописного пленеру у с. Новиця, Польща (2012-2019)

Учасник та співорганізатор Арт-проєкту «Від Романа до Йордана» (2010-2014)

Співорганізатор мистецького проєкту «Споглядаючи ікону» в рамках проєкту «По Рождеству» в співпраці з Майстернею пісні.

Львівська філармонія
Церква святого Климентія, м. Львів;
Національна музична академія України ім. П. Чайковського, м. Київ (2009)

Персональні виставки:

Малярський проєкт «Тривога. Шкіц до Пейзажу», Україна, Польща (2017);
"Дорога", галерея ICONART, м. Львів (2014);
"На образ і подобу", галерея ICONART, м. Львів (2012)
"Перехід", галерея ICONART, м. Львів (2012)
Персональна виставка малярства, галерея «Руська 10», м. Львів (2010)
«Етюд», галерея Дзига, Львів (2005)

Учасник виставок:

Мистецький проєкт «Наш Шевченко» Львівський Палац мистецтв (2015);
Виставковий проєкт "10x10 - 100 вікон Львова", галерея Зелена канапа, м. Львів (2012);
«Мистецька мапа України. Львів», Центр сучасного мистецтва, Київ; «Молитва Художника», галерея Арт 11, Львів (2009); «Львівська енкаустика», НМЛ ім. А. Шептицького (2007);
«Осінній Салон» Палац мистецтв, Львів (2002-2007) та ін.;

Знання іноземних мов: польська (B2), англійська (B1), російська (B1)

До кримінальної чи адміністративної відповідальності не притягувався. Судимостей не маю.

26.02.2020

УКРАЇНА

ДИПЛОМ

магістра

A №132418

Відомості про дипломи та акти за 2006 рік

ДИПЛОМ

Львівський
Остап Тарасович

закінчив у 2006 році Львівську національну академію мистецтв і отримав повну вищу освіту за спеціальністю "Образотворче та декоративно-прикладне мистецтво" та здобув кваліфікацію вченого, дослідника, викладача.

Ректор

А.А. Бузан

10 березня 2006 р.

ІВК № 28424511

Львівська міська рада

Департамент розвитку

79008, м. Львів, пл. Ринок, 1, тел: (032) 254 60 26

e-mail: development@lvivcity.gov.ua

25.02.2020 № 27-вук - 14859

На № _____

від _____

Комісії з конкурсного відбору
кандидата на посаду
генерального директора
Національного музею у Львові
імені Андрея Шептицького

Рекомендаційний лист

Цим листом департамент розвитку Львівської міської ради висловлює свою підтримку кандидату на посаду генерального директора Національного музею у Львові імені Андрея Шептицького Лозинському Остапу Тарасовичу, який зарекомендував себе як ініціативний, ефективний та дієвий музейник, громадський діяч та художник.

Як куратор багатьох виставкових та видавничих проектів, ініціатор навчальних програм, майстер-класів та мультимедійних продуктів, співавтор постійних експозицій в НМЛ ім. А. Шептицького, проявив менеджерські та організаційні навички. Під час громадської роботи в музейній раді при Міністерстві культури, обіймаючи посаду голови ЛМГО «Асоціація музеїв та галерей», розкрив лідерський потенціал керівника.

Зі свого боку Львівська міська рада неодноразово працювала з паном Лозинським в межах проведення спільних виставкових проектів, організації міських свят, майстер-класів, обговорень та дискусій, участі в різноманітних конкурсних комісіях. Крім того, в 2015 році Остап Тарасович був лектором в рамках Програми відзначення 20-річчя двосторонньої партнерської угоди між містами Львів та Краків, а у 2016 році – куратором «Львівської Вулички» у Вроцлаві в межах події «Вроцлав – Європейська столиця культури».

Зважаючи на вищенаведене, департамент розвитку Львівської міської ради підтримує Лозинського Остапа Тарасовича у його прагненні обіймати посаду директора Національного музею у Львові імені Андрея Шептицького. Вважаємо, що високий професійний рівень кандидата, досвід роботи в музейній галузі, налагоджені дипломатичні відносини з різноманітними середовищами дозволять якісно та інноваційно виконувати обов'язки керівника.

З повагою,
директор департаменту

Н.Бунда

Центр міської історії Центрально-Східної Європи

Центр міської історії Центрально-Східної Європи
Вул. Акад. Богомольця, 6 • 79005 Львів/ Україна
Тел: +38 0322 75 17 34 • факс: +38 0322 75 13 09
www.lvivcenter.org • institute@lvivcenter.org

Вих. № 849 від 25. 02. 2020

Лист-рекомендація

Шановні Члени Конкурсної Комісії,

Як дослідницька інституція із багатолітнім досвідом створення міждисциплінарних проєктів на перетині академічних досліджень, публічної історії та цифрової гуманітаристики, Центр міської історії Центрально-Східної Європи є активним гравцем на культурній мапі Львова та поза його межами. Розуміння специфіки роботи, важливості розвитку та відкритості установ культури, зокрема музеїв, дозволяє нам рекомендувати кандидатуру Остапа Лозинського на посаду Генерального директора Національного музею у Львові імені Андрея Шептицького.

Наша інституція і я особисто знайомі з діяльністю Остапа Лозинського як активним актором музейно-галерейної справи. Претендуючи на керівну посаду, беззаперечною перевагою Лозинського є десятилітній досвід роботи у стінах Національного музею у Львові на посаді керівника сектору виставково-експозиційної роботи. Цей досвід включав реалізацію численних виставкових і видавничих проєктів, навчальних програм, майстер-класів та мультимедійних продуктів, творення у співавторстві постійних експозицій і сформував знання та розуміння структури та особливостей цієї установи.

Уже на посаді голови Львівської міської громадської організації «Асоціація музеїв та галерей» Остап Лозинський продовжив працювати та реалізовувати соціокультурні проєкти. Одним із фокусів його роботи було налагодження комунікації між музеями та галереями Львова та України зокрема. Як куратор звертає увагу на необхідності збереження культурно-мистецької спадщини. Стремління втілює, зокрема, у проєкті «Великі Майстри», у межах якого відбулись виставки робіт Олекси Новаківського, Романа Сельського, Євгена Лисика.

Переконані, професіоналізм та багаторічний досвід роботи у музейно-галерейній справі, культурному менеджменті, знання особливостей роботи й фондів збірок Національного музею, фаховість команди та чітка стратегія розвитку музею – сприятимуть Остапові Лозинському на посаді Генерального директора Національного музею у Львові імені Андрея Шептицького.

З повагою,

Др. Софія Дяк
Директорка

Львівська міська рада
Департамент розвитку

Комунальна установа «Інститут стратегії культури»

від 21 лютого 2020 року

№ 25

Комісії з конкурсного відбору
кандидата на посаду генерального директора
Національного музею у Львові
імені Андрея Шептицького

РЕКОМЕНДАЦІЙНИЙ ЛИСТ

Цим листом КУ «Інститут стратегії культури» висловлює свою підтримку кандидату на посаду генерального директора Національного музею у Львові імені Андрея Шептицького Лозинського Остапа Тарасовича, музейника, громадського діяча, художника-іконописця. За десятирічну роботу на посаді керівника сектора виставково-експозиційної роботи НМЛ ім. Андрея Шептицького проявив себе менеджером музейних та мистецьких проєктів, художником виставкових, експозиційних та видавничих проєктів, автором навчально-освітніх програм, майстер-класів, втілював міждисциплінарні проєкти, поєднуючи музейні збірки, театральне і хорове мистецтво. У громадській роботі зарекомендував себе як комунікатор, експерт в галузі музейної справи та мистецтвознавець.

З Інститутом стратегії культури його пов'язує тривала комунікація та робота в різних напрямках. Ще до створення Інституту був учасником однієї із робочих груп з підготовки Стратегії розвитку культури Львова 2025 (затверджена у червні 2017 року); саме за координацію процесу втілення та моніторинг Стратегії й відповідає Інститут. Співпрацював у рамках підготовки Конгресу Культури «Перехід 1989» (Львів, 11-13 жовтня 2019 року), основним організатором якого був Інститут стратегії культури. Є членом робочої групи з напрацювання моделі функціонування Фонду культури (група створена 7 грудня 2018 року).

Вважаємо, що досвід роботи в музеї та музейній галузі, громадській діяльності, професійний рівень кандидата й авторитет у фахових спільнотах дозволяють Остапу Лозинському посісти посаду Генерального директора.

З повагою,
в.о. директора

Хомчин Ю.В.

Міжнародний
благодійний
фонд розвитку
**МЕМОРІАЛУ
ЖЕРТВ
ГОЛОДОМОРУ**

**Конкурсній комісії
з конкурсного добору на посаду генерального директора
Національного музею у Львові імені А. Шептицького**

May 24, 2019

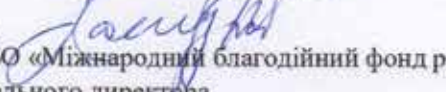
РЕКОМЕНДАЦІЙНИЙ ЛИСТ

З Остапом Лозинським я знайома з 2009 року, який увійшов в історію українського мистецтва як рік представлення проекту «Іван Руткович. Жовківський іконостас». Відтоді я мала можливість спостерігати за ним не лише як за менеджером, керівником сектору виставково-експозиційної роботи Національного музею у Львові імені Андрея Шептицького, куратором міжмузейних та мистецьких проєктів, а й працювати як з активним громадським діячем у галузі музейної справи через співпрацю з ЛМГО «Асоціація музеїв і галерей» та безпосередньо протягом 2-х років роботи пліч-о-пліч у складі Музейної ради – дорадчого органу при Міністерстві культури України, де Остап Лозинський брав активну участь у розробці аналітичних документів, необхідних для оптимізації роботи музейної галузі.

Національний музей у Львові імені Андрея Шептицького є музейною установою, яка має чи не найціннішу колекцію, проте сьогодні він видається таким, що застиг у часі, замість бути флагманом, досвід якого можна було б імплементувати в інших регіональних музеях, з меншими колекціями та коротшим «життєвим шляхом». Саме тому, я переконана, саме Остап Лозинський, разом з командою нових та вже працюючих фахівців, зможе розробити та втілити ці реформи. Остап Лозинський користується авторитетом у колег в Україні та закордоном, він не є новачком чи початківцем – це цілком сформований і досвідчений професіонал, який має високий управлінський потенціал.

Я переконана, що різнопрофільний професійний досвід Остапа Лозинського, його освіта, комунікаційні зв'язки з колегами з-за кордону, знання законодавчої бази, дозволять йому реформувати Національний музей у Львові імені Андрея Шептицького таким чином, щоб діяльність музею не лише відповідала візії і місії, як були закладені в основу установи її засновником і жертводавцем, а й формувала історію мистецтва України у XXI столітті, щоб музей став провідним і живим освітньо-виставковим центром, центром життя громади та місцем паломництва сотень тисяч туристів, які щороку відвідують Львів, не відмовляючись від поглиблення та розширення науково-дослідної роботи.

Відтак, звертаюся до Конкурсної комісії з конкурсного добору на посаду генерального директора Національного музею у Львові імені А. Шептицького з рекомендацією та проханням підтримати кандидатуру Остапа Лозинського на посаду очільника головного мистецького музею Львова і всього західного регіону України.

Леся Гасиджак,
к.і.н., директор БО «Міжнародний благодійний фонд розвитку Меморіалу жертв Голодомору»,
заступник генерального директора
Національного музею Голодомору-геноциду,
заступник Голови Музейної ради при Міністерстві культури України (2017-2019)

Український
Католицький
Університет

вул. Іл. Свенціцького, 17,
м. Львів, 79011
тел.: (38/032) 240-99-40
факс: (38/032) 240-99-50

Ukrainian
Catholic
University

Ilariona Svientskoho St., 17
Lviv, 79011, Ukraine
email: info@ucu.edu.ua
www.ucu.edu.ua

№136 від 25.02.20

Конкурсній комісії
Міністерства культури, молоді
та спорту України

Рекомендаційний лист

Цим листом висловлюємо свою щирю підтримку кандидатури Остапа Лозинського на посаду генерального директора Національного музею у Львові імені Андрея Шептицького.

Творча і наукова співпраця Іконописної школи УКУ та Остапа Лозинського розпочалася у 2006 році, а з осені 2017 О. Лозинський є викладачем Школи. За цей час ми пізнали кандидата як компетентного знавця давнього українського іконопису, як хорошого організатора музейних та спільних виставкових проєктів, фахового викладача, виваженого консультанта та колегу.

Остап Лозинський поєднує зрілі знання, здобутки та досвід у музейній, дослідницькій та культурно-мистецькій сферах з проактивною позицією, здоровими амбіціями та молодим віком. Він з середини знає життя НМЛ, чудово орієнтується у досягненнях та проблемах інших музеїв України, має досвід міжнародної співпраці і вміє атрактивно представити давні та новітні пам'ятки мистецтва сучасному глядачеві. Остап є знаним культурним діячем Львова з хорошою репутацією.

Вважаємо, що таке поєднання компетенцій, досвіду і прагнення розвитку, притаманні О. Лозинському, засвідчують його великий потенціал до позитивних змін у НМЛ і дають надію на плідну і ефективну працю кандидата на посаді генерального директора.

З повагою,

Керівник Іконописної школи «Радруж»
Українського католицького університету

Соломія Тимо

СВІДЧИТИ. СЛУЖИТИ. СПІЛКУВАТИСЯ.

Рекомендаційний лист

Цим листом я радий підтримати Остапа Лозинського в його конкурсній заявці на посаду директора Національного музею імені Андрея Шептицького у Львові. Я є доцентом кафедри культурології в Українському католицькому університеті (Львів), і досліджую мистецтво, історію та культуру, викладаю та пишу про ці теми вже більше десяти років. Я відчуваю себе кваліфікованим, щоб підтримати його заявку на цю можливість, і я даю Остапу найвищу рекомендацію.

Я познайомився з Остапом Лозинським багато років тому, коли він працював на посаді керівника сектору виставково-експозиційної роботи Національного музею імені Андрея Шептицького у Львові, а згодом викладав в Українському католицькому університеті (викладач теоретично-практичного курсу «Основи композиції»). Але я опосередковано знав Остапа і до цього, оскільки він навчався у Львівській Національній академії мистецтв, яку я також закінчив. З тих перших розмов я стежив за його дослідженнями та аналізував їх результати, а також відвідував різні публічно-історичні проекти, в яких він брав участь, спостерігав за його участю у мистецьких заходах у Львові.

Під час роботи у Національному музеї імені Андрея Шептицького у Львові, Остап проявив себе як оригінальний художник, був куратором та співкуратором виставкових та видавничих проектів, ініціатором навчальних програм, майстер-класів та мультимедійних продуктів, а також став співавтор постійних експозицій в НМЛ ім. А. Шептицького. Він є головою ЛМГО «Асоціація музеїв та галерей», часто виступає куратором чи менеджером виставкових та видавничих проектів, лектором з питань сучасного музейництва. Особливо він цікавиться сакральним мистецтвом, давньою та сучасною іконою. Результатом цих зацікавлень стали виставки та видання, які Остап впорядковував та опрацьовував (як от каталог ікон «Спас - Виноградна Лоза» (2016), каталог «Українські ікони XIII – початку XVI століть» (2014) чи каталог NOWA IKONA (2018).

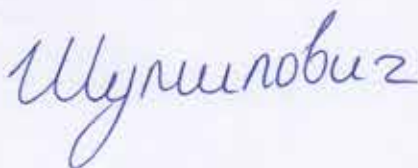
Остап має усі необхідні кваліфікації, щоб очолити НМЛ ім. А. Шептицького – він є частиною мистецького середовища міста і має незаплямовану репутацію; також має тривалий досвід створення виставкових і видавничих проектів, а головне – є вмотивованим дієвцем, який хоче і готовий внести нове життя у цю важливу мистецьку інституцію. Я рекомендую Остапа на посаду директора НМЛ ім. А. Шептицького і вважаю, що на цій посаді він може зробити багато важливого і цінного для нашого мистецтва та історії українського мистецтва загалом. Він здатний сформувати дієву команду, яка виведе музейні проекти на новий рівень!

Богдан Шумилович

Доцент кафедри культурології

Українського католицького університету

24 лютого 2020 року, м. Львів

RODOVID

www.rodovid.net

Комісії з конкурсного відбору
кандидата на посаду генерального директора
Національного музею у Львові
імені Андрея Шептицького

Мені надзвичайно приємно й почесно писати цей лист на підтримку Остапа Лозинського як кандидата на посаду генерального директора Національного музею у Львові імені Андрея Шептицького.

Знаю Остапа багато років! Ще з початку 2000-х тисячних, коли разом з його батьками і їх друзями спільно створювали книжки та виставки української старовини. І що цікаво, експертні запитання завжди були саме до Остапа – він в усьому орієнтується! Художня та мистецтвознавча освіта, сміливе думання, міжнародний досвід сприяли тому, що його особисті творчі та кураторські проекти були успішні й креативні. Бачила їх в Нью-Йорку, Києві, Львові! А ще багато не бачила в Польщі, Словаччині, Хорватії, Німеччині, Франції, Канаді.

Остап Лозинський виріс серед музейних експонатів, десять років працював у Національному музеї у Львові, багато вчився як учасник міжнародних міжмузейних мистецьких подій, відвідав тисячі виставок і, напевно, половину з них "приміряв" до свого Музею. Досвід, помножений на знання й бажання зробити дома не гірше, ніж в Варшаві чи Лондоні, знадобляться Остапу в щоденній роботі директора Національного музею у Львові. Думаю, Остап Лозинський підготовлений до такої керівної посади як ніхто інших. До того ж, він добре знайомий в Україні культурний харизматичний менеджер, популярний критик та експерт. Знання мов, інтелектуальна критична база широкого мистецького мислення, контакти й уміння співпрацювати з людьми різних генерацій допоможуть йому перетворити Національний музей у Львові на одну з провідних музейних інституцій України.

Музеї України потребують молодих, знаючих, ефективних менеджерів, які швидко й впевнено орієнтуються в інтернаціональному професійному світі. Україна – не найбагатша країна й на культурні проекти не виділяються так багато коштів, як в Німеччині чи Нідерландах. І не збирається так багато фондів на утримання музеїв як у США. Тому потрібні енергійні, професійні й креативні керівники, які і з меншими бюджетами зможуть робити великі справи, гідно утримуючи Музей і його працівників.

Остап Лозинський як ніхто відповідний до цієї історичної ролі!

З повагою,
Лідія Лихач,

засновник і директор РОДОВІД видавництва / галереї

UNIWERSYTET WARSZAWSKI

Wydział Lingwistyki Stosowanej

Katedra Ukrainistyki

Warszawa, 19.02.2020

Komisja konkursowa
na stanowisko generalnego dyrektora
Muzeum Narodowego
im. A. Szeptyckiego we Lwowie

Szanowna Komisjo, Szanowni Państwo,

W obliczu tak ważnej decyzji pragniemy wyrazić opinię o Ostapie Łozińskim jako kandydacie na dyrektora generalnego Muzeum Narodowego im. A. Szeptyckiego we Lwowie. Muzeum Narodowe im. A. Szeptyckiego we Lwowie to ważna instytucja muzealna i kulturalna nie tylko Ukrainy, ale i całej Europy Środkowo-Wschodniej. Unikalne kolekcje, które ma w swoich zbiorach są bowiem dziedzictwem, do którego winni się odwoływać wszyscy mieszkańcy tej części Europy, a doświadczenie i profesjonalizm jego pracowników może stać się ważnym czynnikiem budowania otwartego i inspirującego dialogu. Jestem przekonana, że Ostap Łoziński to kandydat, który prowadząc aktywny dialog społeczny i międzynarodowy będzie w stanie prowadzić aktywną współpracę Muzeum Narodowego im. A. Szeptyckiego we Lwowie z innymi instytucjami kultury w Ukrainie, Polsce i innych państwach. Pokazywanie eksponatów Muzeum w kontekście ukraińskiej historii i tożsamości narodowej jest niezwykle ważne w dobie globalizacji i powszechnej homogenizacji kultury. O tym, że kandydatura O. Łozińskiego jest w stanie temu zadaniu podołać świadczą wygłoszone przez niego wykłady na seminariach i konferencjach współorganizowanych przez Katedrę Ukrainistyki Uniwersytetu Warszawskiego (od 2013 roku). O. Łoziński dał się podczas nich poznać jako wybitny znawca ukraińskiej kultury i sztuki, który swoją wiedzę potrafi przedstawić w sposób żywy, aktualny i zaangażowany tak aby trafić do różnego pokroju odbiorców, zaś swoimi argumentami jest w stanie przekonać nawet najbardziej zagorzałych przeciwników. Jego prezentacja dotycząca ukraińskiej ikony ludowej wygłoszona na konferencji w Muzeum Archidiecezjalnym w Warszawie w 2018 roku zwróciła uwagę zarówno wybitnych badaczy, jak i teologów poprzez niezwykle umiejętność prelegenta żywego osadzenia kwestii sztuki w procesach społeczno-narodowych.

W czasie wieloletniej współpracy Ostap Łoziński dał się poznać jako niezwykle sprawny organizator, nie bojący się nowatorskich rozwiązań. Niesłuchanie ważną cechą O. Łozińskiego jako kandydata na stanowisko dyr. Muzeum Narodowego im. A. Szeptyckiego we Lwowie jest jego niezwykle oddanie sprawie, której się podejmuje i wytrwałość w poszukiwaniu najlepszego rozwiązania. W czasie naszej współpracy wielokrotnie w sytuacjach wymagających szczególnej reakcji dał się poznać jako lider umiejący zaangażować innych, ale też swoją postawą dający im przykład wytrwałej, mozolnej, ale prowadzącej do sukcesu pracy.

ul. Szturmowa 4, 02-678 Warszawa
tel.: 22 55 34 252
e-mail: ku@uw.edu.pl

UNIwersytet Warszawski

Wydział Lingwistyki Stosowanej

Katedra Ukrainistyki

Ostap Łoziński zaangażowany był w tworzenie kilkunastu wystaw, których Katedra Ukrainistyki Uniwersytetu Warszawskiego była współorganizatorem. Od 2011 roku jest aktywnym uczestnikiem Międzynarodowych Warsztatów Ikonopisania w Nowicy, które stanowią ważny punkt na mapie artystycznej i kulturalnej Europy Środkowo-Wschodniej. Od wielu lat występuje także w roli eksperta przy powstawaniu kolejnych edycji tego wydarzenia. Angażując się we współtworzenie Warsztatów był współorganizatorem wielu wystaw, autorem koncepcji ponad dwudziestu z nich. Dodajmy, że były to wystawy o zasięgu międzynarodowym organizowane w szanowanych muzeach i instytucjach kultury w Polsce, Niemczech, Białorusi, Gruzji i Ukrainie np. w 2019 roku Ostap Łoziński był twórcą koncepcji wystawy w Marburgu w Niemczech. Rokrocznie jest również członkiem komisji oceniającej prace wystawowe z Międzynarodowych Warsztatów Ikonopisania w Nowicy. W 2014 roku Ostap Łoziński był komisarzem Warsztatów pt. „Ikony świąteczne”, odpowiadał za wybór malarzy, poziom artystyczny oraz organizację wystaw. Katalog z 2014 roku oraz relacje w mediach są dowodem na to, że ze swojej pracy wywiązał się znakomicie. Od lat kandydat także aktywnie uczestniczy przy tworzeniu katalogów. Jest autorem artystycznym pierwszego albumu przedstawiającego tendencje rozwoju współczesnej ikony „Nowa Ikona” (2018), którego powstanie uznano za ważne wydarzenie i wspierała je Fundacja Współpracy Polsko-niemieckiej.

Należy dodać, że proponowany przez nas kandydat ma nie tylko duże doświadczenie współpracy międzynarodowej ale i dobry kontakt z przedstawicielami różnych pokoleń – łatwo znajduje wspólny język zarówno z profesorami, jak i studentami. W latach 2016-2017 pomagał przy organizowaniu pobytów studyjnych studentów Katedry Ukrainistyki Uniwersytetu Warszawskiego we Lwowie.

W szeregach debat i publicznych dyskusji, które miały miejsce w Polsce dał się poznać jako kompetentny muzealnik, historyk sztuki, rozumiejący dobrze konteksty europejskie i umiejący bronić ukraińskich racji stanu. Reasumując powyższe uważam, że Ostap Łoziński jest znakomitym kandydatem na posadę dyrektora generalnie Muzeum Narodowego im. A. Szeptyckiego we Lwowie.

UNIwersytet Warszawski
Wydział Lingwistyki Stosowanej
KATEDRA UKRAINISTYKI
02-678 Warszawa, ul. Szturmowa 4
tel./fax: 022 55 34 252

p.o. Kierownika
Katedry Ukrainistyki UW

K. Jędrzejak - Krawczyk
dr Katarzyna Jakubowska-Krawczyk

Переклад

Варшавський університет
Відділ прикладної лінгвістики
Кафедра україністики

19.02.2020

Комісії з конкурсного відбору
кандидата на посаду
генерального директора
Національного музею у Львові
імені Андрея Шептицького

Шановна Комісіє!

Зважаючи на таку важливу подію, ми б хотіли висловити думку щодо Остапа Лозинського як кандидата на посаду генерального директора Національного музею у Львові ім. А. Шептицького. Національний музей у Львові ім. А. Шептицького - важливий музейний та культурний осередок не лише України, а й усієї Центральної та Східної Європи. Унікальні колекції, які він має у своїх фондах, є спадщиною, до якої повинні звернутися всі жителі цієї частини Європи, а досвід та професіоналізм її працівників можуть стати важливим фактором у побудові відкритого та надихаючого діалогу. Я переконана, що Остап Лозинський є кандидатом, який, веде активний суспільний та міжнародний діалог, зможе активно налагодити співпрацю Національного музею у Львові ім. А. Шептицького з іншими культурними установами України, Польщі та інших країн. Презентація експонатів Музею у контексті історії України та національної ідентичності є надзвичайно важливим в епоху глобалізації та широкої гомогенізації культури. Про те, що О. Лозинський здатний впоратися з цим завданням, свідчать його лекції на семінарах та конференціях, організованих кафедрою україністики Варшавського університету (з 2013 року). О. Лозинський заявив про себе, як глибокий знавець української культури та мистецтва, який може в спосіб живий та сучасний поділитися своїми знаннями, бути зрозумілим різним аудиторіям, а своїми аргументами він може переконати навіть найзапекліших опонентів. Його презентація, присвячена українській народній іконі, виголошена на конференції в Архидиєцезіальному музеї у Варшаві у 2018 році, привернула увагу як знаних дослідників, так і богословів завдяки надзвичайній здатності доповідача аналізувати роль мистецтва у соціально-національних процесах.

За багаторічну співпрацю Остап Лозинський виявився надзвичайно ефективним організатором, який не боїться інноваційних вирішень. Важливою особливістю О. Лозинського як кандидата на посаду директора Національного музею у Львові ім. А. Шептицького - це його надзвичайна відданість справі, яку він здійснює, та наполегливість у пошуку якнайкращих рішень. Під час нашої співпраці у ситуаціях, що

вимагають особливої реакції, він зарекомендував себе як лідер, який вміє залучати до процесу інших, а також своїм ставленням дає їм приклад наполегливої, клопіткої, але такої, що веде до успіху, роботи.

Остап Лозинський брав участь у створенні кількох виставок, співорганізатором яких була кафедра українознавства Варшавського університету. З 2011 року він є активним учасником Міжнародних іконописних пленерів у Новиці, які є важливим акцентом на художній та культурній карті Центральної та Східної Європи. Багато років він також виступає в ролі експерта у організації чергових едицій цієї події. Беручи участь у логістиці пленерів, він був співорганізатором багатьох виставок та створив концепцію понад двадцяти з них. Зазначимо, що це були міжнародні виставки, організовані у поважних музеях та культурних установах Польщі, Німеччини, Білорусі, Грузії та України. Зокрема, у 2019 році. Остап Лозинський був автором концепції виставки у Марбурзі в Німеччині. Щороку він також є членом комісії з відбору виставкових робіт Міжнародного іконописного пленеру у Новиці. У 2014 році Остап Лозинський був комісаром пленеру «празникові ікони», він відповідав за добір художників, мистецький рівень та організацію виставкових проєктів. Каталог 2014 та висвітлення у ЗМІ - це доказ того, що він зробив чудову роботу. Кандидат також роками активно бере участь у проектуванні каталогів. Він є художнім автором першого альбому, що презентує тенденції розвитку сучасної ікони «Нова ікона» (2018), створення якої було визнано важливою подією та підтримано Польсько-німецьким фондом співпраці.

Слід додати, що пропонований нами кандидат, має не лише великий досвід міжнародної співпраці, але й вміє налагодити контакт з представниками різних поколінь - він легко знаходить спільну мову як з професорами, так і зі студентами. У 2016-2017 роках він допомагав організовувати навчальний відпочинок студентів Українського відділу Варшавського університету у Львові.

У серії дебатів та публічних дискусій, які відбувалися в Польщі, він виявився компетентним музеологом, істориком мистецтва, який добре розуміє європейські контексти і вдало захищає українські державні інтереси. Підсумовуючи вищесказане, я вважаю, що Остап Лозинський є гідним кандидатом на посаду генерального директора Національного музею у Львові ім. А. Шептицького.

в.о. Керівника кафедри україністики
Варшавського університете
Катерина Якубовська-Кравчик

Комісії з конкурсного відбору
кандидата на посаду
генерального директора
Національного музею у Львові
імені Андрея Шептицького

Лист підтримки

З Остапом Лозинським МО "Дзиґа" і особисто я – як куратор галереї "Дзиґа", співпрацюємо близько п'ятнадцяти років. Спершу, я запрошував його до галереї як художника і автора персональних та збірних виставкових проєктів, а в останні декілька років він залучений до нашого мистецького об'єднання як самодостатній куратор і арт менеджер. Серед найцікавіших та найуспішніших його реалізацій варто виокремити такі важливі кураторські виставкові проєкти як: "Інші" (графіка та малярство Євгена Лисика); "Про природу речей" (львівський натюрморт 1960-80-их років: Роман та Маргіт Сельські, Карло Звіринський, Олекса Шатківський та Володимир Патик); а також персональний мистецький проєкт "Пуцлі" (гуцульська ікона на склі, живопис, малярство на склі, інсталяції). Також важливою подією для промоції Львова та України було курування Остапом Лозинським в співпраці з МО Дзиґа проєкту "Львівська вуличка" в рамках «Вроцлав – Європейська столиця культури» (2016)".

Завдяки співпраці з Остапом, галерея "Дзиґа" мала можливість розширити контекст сучасних та концептуальних проєктів, доповнивши його класиками українського малярства, та традиційним народним мистецтвом — саме ту нішу, на якій так тонко знається кандидат.

З досвіду моєї співпраці з Остапом Лозинським, можу стверджувати, що він є гідним претендентом на посаду директора Національного музею у Львові імені Андрея Шептицького, і зможе привнести позитивні та якісні зміни в діяльність цієї інституції, зробити її відкритою, її діяльність прозорою, наповнити її сучасними змістом і суттю, зберігаючи, водночас, усі кращі її надбання.

Підтримую кандидатуру п. Остапа Лозинського на посаду генерального директора Національного музею у Львові імені Андрея Шептицького.

Володимир Кауфман

куратор галереї МО "Дзиґа"

Львівська обласна громадська організація «ТУСТАНЬ»

м. Львів, вул. Чайковського, 17 (3 пов)

www.tustan.com.ua

2020.02.26#2

Комісії з конкурсного відбору
кандидата на посаду генерального директора
Національного музею у Львові
імені Андрея Шептицького

Висловлюємо Вам свою повагу та звертаємось з листом підтримки.

Ми, громадська організація «Тустань», та я особисто пропонуємо розглянути на посаду генерального директора Національного музею у Львові імені Андрея Шептицького кандидатуру пана Остапа Лозинського, відомого фахівця в галузі культури та музейної справи, митця та громадського діяча.

Музеї в сучасному світі переживають зміни, які спричинені новим розумінням їхньої ролі у сучасному суспільстві, отож важливо щоб НМЛ також пройшов ряд змін та модернізацій, аби стати важливою платформою для розвитку та популяризації мистецтва, бути більш відкритим та гнучким, взаємодіяти з ширшим колом поціновувачів, дослідників та відвідувачів, шукаючи нові форми співпраці та комунікації, працювати над облаштуванням музею як інклюзивного простору, для якого важливими є не лише освітні програми, але й створення комфортних умов для кожного відвідувача музею.

Десятирічний стаж роботи в НМЛ ім. А. Шептицького на посаді керівника сектору виставково-експозиційної роботи, досвід активної участі у всеукраїнських та міжнародних міжмузейних проектах, налагодження міжмузейної комунікації, участь у стипендіальній програмі міністра культури та культурної спадщини Польщі «Gaude Polonia» на тему «Проблематика цілісного ведення музейного проекту: від ідеї до практичної реалізації», досвід роботи на посаді голови ЛМГО «Асоціація музеїв та галерей», а також участь в роботі Музейної ради при Міністерстві культури України, робота куратора Галереї сучасного сакрального мистецтва Iconart свідчать про неабиякий досвід та професіоналізм претендента, різновекторність його поглядів, та авторитет, яким він користується в професійних середовищах.

З огляду на викладене вище просимо підтримати кандидатуру Остапа Лозинського.

З повагою,
Голова

Василь Рожко

Мальтійська Служба Допомоги

Комісії з конкурсного відбору
кандидата на посаду генерального директора
Національного музею у Львові
імені Андрея Шептицького

Лист підтримки.

Висловлюємо Вам свою повагу та звертаємось із листом підтримки.

Пропонуємо розглянути на посаду генерального директора Національного музею у Львові імені Андрея Шептицького кандидатуру пана Остапа Лозинського, відомого фахівця в галузі культури та музейної справи, художника та громадського діяча. За час роботи в Національному музеї у Львові та як незалежний куратор Остап Лозинський втілює у життя ряд резонансних виставкових та видавничих проєктів, і не лише в Україні, а й за кордоном. О. Лозинський, знову ж таки, як за кордоном, так і в Україні, проявив себе як хороший менеджер та промоутер української культури.

Національний музей у Львові імені Андрея Шептицького один з найважливіших та найбільших музеїв України з цікавою та складною історією та традиціями. Реагуючи на виклики сучасного світу музей повинен модернізуватись, шукати нові форми для розвитку та популяризації мистецтва та музейних артефактів, залучати широке коло поціновувачів, дослідників та відвідувачів, розширювати співпрацю з різними інституціями враховуючи питання інклюзивності.

Співпраця нашої організації з паном Остапом Лозинським триває понад десятиліття, і саме він був одним із ініціаторів залучення людей з особливими потребами до музейних проєктів. Протягом цього часу нам вдалося успішно реалізувати ряд спільних проєктів, що передбачали об'ємні тематичні серії різноманітних майстер-класів, інтерактивних лекцій, виїзних майстерень, які відбувалися безпосередньо у Національному музеї, а також у сиротинцях та школах-інтернатах для дітей з особливими потребами Львова та області.

Хотілося б відзначити також, що пан Остап користується авторитетом і повагою як професійної спільноти так і громадськості, що є важливим аспектом для розвитку і захисту інтересів музею.

З огляду на викладене вище просимо підтримати кандидатуру Остапа Лозинського.

З повагою,
директор БО «Мальтійська служба допомоги у Львові»
Тітко П.В.

Комісії з конкурсного відбору
кандидата на посаду
генерального директора
Національного музею у Львові
імені Андрея Шептицького

ЛИСТ ПІДТРИМКИ

Маю за честь рекомендувати Комісії з конкурсного відбору кандидата на посаду генерального директора Національного музею у Львові імені Андрея Шептицького Лозинського Остапа Тарасовича, знаного музейника, громадського діяча, художника. Пан Остап в своїй професійній діяльності зарекомендував себе як непересічний експозиціонер та менеджер виставкових, видавничих та соціальних проєктів, комунікатор міжгалузевих зв'язків, ініціатор запровадження інклюзивних програм. Широка ерудиція та глибокі знання в історії мистецтв, музейної справи дозволяють претенденту на посаду генерального директора музею модернізувати базові цілі та завдання установи.

Остап Лозинський користується авторитетом у професійному середовищі, відкритий до діалогу та співпраці, представляє нове покоління діячів культури, є проактивною та оптимістичною особистістю із лідерськими якостями.

Впродовж 2017-2019 рр. Співпраця з Остапом Лозинським стала важливою частиною Міжнародного фестивалю класичної музики LvivMozArt..

Як арт-директорка фестивалю класичної музики, я часто консультуюсь з паном Остапом щодо питань історії живопису, української малярської школи та іконопису. Адже ці питання часто стають невід'ємними для творення фестивалю LvivMozArt.

Наша співпраця полягала в реалізації та проєктування ряду подій:

- У 2017 році у Мюнхені відбулась важлива арт-подія: проєкт "Spirit of Hutsuls", яка зібрала відомих українських культурних діячів для промоції України в Європі. На цьому проєкті, окрім концертів, відбувся ряд ворк-шопів та лекції з етнології Остапа Лозинського.
- У 2019 році для Третього сезону фестивалю LvivMozArt пан Остап підготував мультимедійний проєкт про єврейські цвинтарі в творчості художника Івана Труша. Ця тема стала важливою для формування історичної події в Україні – концерту біля Руїн Бродівської Синагоги 4 серпня 2019 року.

На сьогодні, разом з паном Лозинським ми працюємо над низкою міжнародних мистецько-виставкових проєктів, які сприятимуть популяризації українського мистецтва у світі.

Відзначу високий рівень професіоналізму Остапа як митця та культурного менеджера, адже ідеї, в які він вірить – обов'язково втілює! Вважаю, що Остап Лозинський є представником сучасного покоління музейників та має всі необхідні компетенції аби обійняти посаду генерального директора.

Оксана Линів

головна диригентка Опери
та філармонійного оркестру міста Грац;
засновниця, арт-директорка фестивалю LvivMozArt
засновниця Молодіжного симфонічного оркестру/YsOU

Грац 24.02.20. *О. Линів*

Львівська міська рада
Управління культури

Львівський академічний молодіжний театр імені Леся Курбаса

79007, м. Львів, вул. Леся Курбаса, 3, тел.: 032 255 3845, e-mail: kurbas_theatre@yahoo.com

15.01.2019 № *17*

На № _____ від _____

Комісії з конкурсного відбору
кандидата на посаду
генерального директора
Національного музею у Львові
імені Андрея Шептицького

Лист підтримки

Від імені колективу Львівського Академічного театру імені Леся Курбаса та від себе особисто хочу висловити всебічну підтримку Лозинському Остапу Тарасовичу у конкурсному відборі кандидата на посаду генерального директора Національного музею у Львові імені Андрея Шептицького.

Остап Лозинський знаний музейник, художник та громадський активіст. Під його керівництвом та за участі було втілено в життя ряд знакових мистецьких, виставкових та видавничих проєктів, виступив як художник-постановник та автор костюмів (Курбаси «Розколяда», 2019) ряду театральних проєктів. Важливо відзначити, що в реалізації міждисциплінарних проєктів кандидат завжди намагався якнайповніше представити багаті музейні збірки, на основі яких створювались декорації, мапінги, мультимедійні композиції. Численні акції в музеї, а зокрема ніч музею, різдвяні та великодні проєкти були реалізовані з театральною трупю, проєктом ІРМОС.

Підтримуючи кандидатуру Остапа Лозинського на посаду генерального директора Національного музею у Львові імені Андрея Шептицького, впевнені, що його професіоналізм, креативність, досвід та авторитет стане запорукою модернізації, розвитку та динамічних змін цієї славної установи.

З повагою
Директор-Художній керівник
Театру імені Леся Курбаса

Цьона О.М.

Міністерство культури молоді та спорту

Комісії з конкурсного відбору
кандидата на посаду генерального директора
Національного музею у Львові
імені Андрея Шептицького

Лист підтримки

Цим листом висловлю свою підтримку кандидатури Остапа Лозинського на посаду генерального директора Національного музею у Львові імені Андрея Шептицького.

Співпраця галереї сучасного сакрального мистецтва ICONART із Остапом Лозинським розпочалася із моменту відкриття галереї у 2010 році, і триває до сьогодні. Його діяльність в галереї має кілька успішних напрямків, один із яких полягає у консультуванні та куруванні виставкових проєктів. Завдяки його роботі, невеликий галерейний простір на Вірменській 26 у Львові може похвалитися унікальними збірними та персональними виставками важливих українських художників минулого та сучасного, для яких характерні естетична випрацюваність, складні духовні та історичні смисли, що базуються на глибокому знанні куратором історії та теорії мистецтва, а також сучасних культурних та мистецьких тенденціях.

Зокрема, слід відзначити виставки із серії «Великі майстри», що презентували творчість таких відомих українських художників як Олекса Новаківський, Роман Сельський та Євген Лисик, й доповнювалися лекційною програмою. А також багаторічний проєкт «Від Романа до Йордана», завдяки якому було відновлено інтерес до традиційного народного українського мистецтва у його сучасному прочитанні (ікона на склі, народна ікона на дошці, яворівська іграшка). Крім того, завдяки йому почали проводитися перші інклюзивні майстер-класи для молоді.

Остап є дизайнером та упорядником ключових каталожних та рекламних видань галереї, які позначені особливим вичуттям теми кожного проєкту, володінням образною символічною мовою дизайну та знанням матеріалу. Також Остап виступає одним із найважливіших та найпопулярніших художників нашого галерейного простору, беру участь у тематичних виставках галереї, благодійних акціях та аукціонах, а також є автором кількох знакових персональних виставок.

Важко й повірити, що співпраця із галереєю презентує лише невелику частину його активної діяльності для популяризації давньої та сучасної української культури, - адже паралельно із галерейними проєктами Остап працював над масштабними виставковими та видавничими завданнями у Національному музеї у Львові імені Андрея Шептицького, в галереї сучасного мистецтва Дзига, в музеї етнографії та художнього промислу, брав участь у пленерах та конкурсах, був активним у громадській діяльності як голова Асоціації музеїв та галерей, член Музейної ради при Міністерстві культури України та голова Громадської ради при Управлінні культури департаменту розвитку Львівської міської ради.

Це дає нам впевненість у його здібностях стати ефективним керівником такої важливої для Львова та України інституції як Національний музей у Львові імені Андрея Шептицького, яка сьогодні як ніколи потребує його досвіду, свіжих ідей, а також великого бажання й стратегічного бачення їх успішної реалізації.

З повагою,
Костянтин Шумський
Керівник галереї сучасного сакрального мистецтва Iconart

Львівська міська рада
Управління культури

Львівський муніципальний театральний,
художньо-дослідницький та освітній центр «Слово і голоС»

79016, м. Львів, вул. Городоцька, 38, тел.: 067 985 86 02, e-mail: slovo.i.golos@gmail.com

Комісії з конкурсного відбору кандидата
на посаду генерального директора
Національного музею у Львові імені Андрея Шептицького

Лист підтримки

Від імені колективу Львівського муніципального театрального, художньо-дослідницького та освітнього центру «СЛОВО І ГОЛОС» та від себе особисто хочу висловити всебічну підтримку Лозинському Остапу Тарасовичу у конкурсному відборі кандидата на посаду генерального директора Національного музею у Львові імені Андрея Шептицького. Остап Лозинський заявив про себе, як музеолога, митця та активного громадського діяча. Варто зазначити, що з початком роботи Остапа Лозинського в НМЛ ім. А. Шептицького помітно зріс рівень виставкових та експозиційних проєктів, а промоційна продукція музею насправді відповідала кращим світовим стандартам. Проєкти, які курував Остап Лозинський отримували широкий резонанс не лише у Львові, а й в Україні загалом. Наша співпраця є давньою і надзвичайно плідною. Безліч спільно реалізованих проєктів, в яких вдало поєднувались музейні збірки та театральне мистецтво мали значний резонанс. Зокрема анімаційний проєкт «Святий Миколай», який здобув Гран-прі другого всеукраїнського музейного фестивалю «Музей в сучасному поліетнічному світі». (Дніпро, 2008); Мистецький проєкт «Споглядаючи ікону» в рамках проєкту «По Рождеству» в співпраці з Майстернею пісні (Львів, Київ 2009); авторський проєкт "Цвіт - Чи я живу?" (Львівська філармонія, 2014); фестиваль Традиції «Дерево» (Львівський національний академічний театр опери та балету імені Соломії Крушельницької, 2016) та багато інших. Підтримуючи кандидатуру Остапа Лозинського на посаду генерального директора Національного музею у Львові імені Андрея Шептицького, впевнені, що його досвід, професійні якості, авторитет та організаторські здібності стануть запорукою розвитку музею.

З повагою
Лауреат Національної премії ім. Т. Шевченка
Художній керівник-директор

Половинка Н.Ю.

Мотиваційний лист кандидата на посаду генерального директора Національного музею у Львові імені Андрея Шептицького – Остапа Лозинського

Я пропоную свою кандидатуру на посаду генерального директора Національного музею у Львові імені Андрея Шептицького. Вирішив взяти участь у конкурсі, усвідомлюючи як усі труднощі так і великий потенціал цієї інституції. Адже, НМЛ – це складна і багатовекторна організація, що включає в себе цінні фондові зібрання, які презентують найкращі зразки українського мистецтва; складну інфраструктуру, до якої окрім головної будівлі та історичного комплексу музею на Драгоманова, 42 у Львові, належать чотири важливих художньо-меморіальних музеї – Олекси Новаківського, Олени Кульчицької, Івана Труша та Леопольда Левицького, а також відділ у Червонограді; тут працює великий колектив музейних працівників, серед яких відомі дослідники, реставратори з високим професійним рівнем, а також культурні менеджери.

Десятирічний досвід роботи в НМЛ ім. А. Шептицького на посаді керівника сектору виставково-експозиційної роботи, яка полягала у командній роботі з усіма структурними підрозділами музею, дав мені чітке бачення структури музею, його фондів збірок, специфіки роботи установи. Досвід активної участі у всеукраїнських та міжнародних міжмузейних проєктах допоміг напрацювати мережу контактів та здобути навички результативного планування і організації створення культурного продукту із використанням гнучкої стратегії. Як голова ЛМГО «Асоціація музеїв та галерей» я був менеджером та куратором виставкових та видавничих проєктів на усіх етапах роботи – від налагодження міжмузейної комунікації до створення якісного культурного продукту. Участь у стипендіальній програмі міністра культури та культурної спадщини Польщі «Gaude Polonia» на тему «Проблематика цілісного ведення музейного проєкту: від ідеї до практичної реалізації» (Проєкт реалізовувався в Національному музеї у Кракові) дала розуміння внутрішньої специфіки та успішних механізмів музейної роботи європейського культурного простору.

Сьогодні музеї світу переживають зміни, спричинені новим розумінням їхньої ролі у сучасному суспільстві, вони все частіше розглядаються у контексті розвитку культурного туризму, освіти та соціальної діяльності. Про це свідчить і нова дефініція музею запропонована Міжнародною радою музеїв та музейних працівників ICOM. Отож, вважаю, що НМЛ ім. А. Шептицького також мусить пройти ряд змін та модернізації аби стати важливою платформою для розвитку та популяризації мистецтва, бути більш відкритим та гнучким, взаємодіяти з ширшим колом поціновувачів, дослідників і відвідувачів, шукати нові форми співпраці та комунікації.

Одним із головних своїх завдань бачу спрямування інституції до повної відкритості та прозорості її діяльності. Надзвичайно важливим є публічне звітування музею про його роботу на всіх рівнях, оголошення незалежних конкурсів на вакантні посади, відкритість у формуванні колекцій та стратегії виставкової діяльності, доступність до бази інформації та знань, якою володіє музей.

Звідси випливає велика необхідність напрацювати довгострокову стратегію розвитку, до якої в атмосфері відкритості, планую залучати як музейних працівників різних відділів та ланок, так і фахівців музейної галузі, експертів з медіа-комунікацій, про-активну громадськість. У цьому питанні уже заручився підтримкою таких активних культурних та освітніх інституцій як Центр розвитку музейної справи, Інститут стратегії культури, Центр Міської історії, Український католицький університет та інші.

Аналізуючи роботу музею усвідомлюю, що крім охорони, збереження та дослідження музейних колекцій, необхідно розвинути та доповнити інші, не менш актуальні напрямки його діяльності, зосередившись на:

- переосмисленні функцій та аналізі потенціалу музейних будівель;
- пошуку додаткових джерел фінансування на потреби інституції і її розвитку.
- оновленні експозицій, створенні нових експозиційних площ;
- вирішенні проблем із браком фондкових приміщень;
- заповненні білих плям у колекції музею, зокрема актуалізацію фондової групи сучасного мистецтва та їх популяризацію;
- розробці сучасних науково-методичних матеріалів з питань фондової та реставраційної діяльності у співпраці із іншими музейними та профільними інституціями;
- створенні комфортних умов праці, та можливостей для фахового зростання та здобуття актуальних знань та навиків для музейних працівників;
- розвитку і поглибленні міжмузейної співпраці з провідними установами в Україні за кордоном;

Усі напрямки діяльності музею потребують системного розвитку. Йдеться і про більш аналітичний підхід до комплектації фондкових збірок, а також модернізацію фондкових приміщень та фондової документації; у планах – створення відкритих студійних фондів, а також комплексне оцифрування музейних зібрань та публічний доступ до цифрової інформації, що сприятиме популяризації української культури серед фахової аудиторії (мистецтвознавців, музейників, художників), відвідувачів музею, молоді. Також планую й надалі працювати над облаштуванням музею як інклюзивного простору, для якого важливими є не лише освітні програми, але й створення комфортних умов для кожного відвідувача музею.

Важливою ділянкою є міжмузейна та міжнародна співпраця. У цій сфері маю вже певні напрацьовані контакти із музеями Польщі, Німеччини, а також українськими культурними інституціями в Америці, Канаді, Франції, Хорватії. Вважаємо за необхідне дбати про популяризацію української культури у світі з допомогою виставкових проєктів, участі у наукових конференціях, освітніх програмах. Також надзвичайно важливим є презентації міжнародних виставкових проєктів в НМЛ.

Із власного досвіду розумію також потребу вдосконалення моделі управління музеєм – йдеться про посилення ефективності роботи Вченої, Науково-методичної та Реставраційної рад музею, фондово-закупівельної комісії, які будуть колегіально вирішувати стратегічні та поточні напрямки роботи музею, і покликані об'єднати колектив на усіх рівнях для виконання своїх завдань заради спільної мети. Сподіваюся, що музей стане простором можливостей для особистого зростання як відвідувачів, так і музейних працівників. Вірю, що їх високі кваліфікації стануть потужним імпульсом для розвитку музею як наукового-методичного центру України.

Важливими ділянками популяризації та пізнання музейних пам'яток є виставкові та видавничі музейні проєкти. Планую використати свій багаторічний досвід у цій сфері аби відповісти на запити суспільства, вдосконалити планування виставок на всіх етапах їх реалізації, забезпечувати фондові проєкти необхідними та різноплановими супровідними матеріалами, впровадити практику запрошених кураторів, а також підсилити видавничу діяльність музею орієнтуючись на різні цільові аудиторії та їх потреби.

Усі перелічені завдання планую реалізовувати разом із командою спеціалістів, з метою залучення яких вважаю необхідним впровадити структурні зміни в роботу музею - створення фото-цифрової лабораторії, власного видавничого відділу, ефективної команди менеджерів проєктів, зв'язків з громадськістю.

Власне, сподіваюся, що громадськість, музейні фахівці та відвідувачі нашого Музею стануть головним партнерами у справі перетворення однієї із найважливіших, найбільших та найдавніших музейних інституцій у відкритий простір культури, культурно-освітній, науково-дослідний та мистецький осередок життя сучасного Львова, України та Європи.

Вдячний за виділений час на ознайомлення з моїм мотиваційним листом.

З повагою Остап Лозинський

26.02.2020

MINISTER KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

D · Y · P · L · O · M

Pan

Ostap Łozynski

uczestniczył w roku 2009
w programie stypendialnym
Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Rzeczypospolitej Polskiej

Gaude Polonia

stypendium realizował
pod kierunkiem

Bogusława Ruśnicy

WARSZAWA 2009

Bogdan Zdrojewski

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ ПРОФСПІЛКИ ПРАЦІВНИКІВ КУЛЬТУРИ
УКРАЇНИ

ПОЧЕСНА ГРАМОТА

НАГОРОДЖУЄТЬСЯ

Лозинський

Остан Парасович

ЗА СУМЛІННУ ПРАЦЮ ТА
ВИСОКИЙ ПРОФЕСІОНАЛІЗМ

МІНІСТР КУЛЬТУРИ
І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

Ю.П. БОГУЦЬКИЙ

ГОЛОВА ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ
ПРОФСПІЛКИ ПРАЦІВНИКІВ
КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ

Л.Ф. ПЕРЕЛІГІНА

" 14 " травня 2007 р.

Подяка

Відзначається

Лозинський Остап Тарасович

*завідувач сектору виставково-експозиційної роботи
Національного музею у Львові імені Андрея Шептицького
у номінації*

Розвиток музейного маркетингу

*за співпрацю з фондами, організаціями та установами,
приватними особами з метою реалізації музейних
проектів, видання промоційної продукції,
популяризації фондів збірок*

*Міський голова
м. Львова*

Андрій Садовий

ЛЬВІВСЬКА МІСЬКА РАДА

Подяка

відзначається

Остап Лозинський

художник

*за активну співпрацю з
Львівською Міською Радою*

Міський голова
М. Львова

А. Садовий

4 **Культурний «коктейль Грушевського» – вибухова виставка у Львові**

Унікальна виставка «Своє/Чуже: про що мовчать музейні пам'ятки», що два місяці працюватиме у Львові від 14 листопада у залах Музею етнографії та художнього промислу, дасть змогу вперше концептуально простежити формування культурного ландшафту міста й трансформацію музейних колекцій Львова під впливом воєн, революцій та інших суспільних потрясінь.

Промовиста виставкова афіша з репродукцією малярського портрета Грушевського пензля Труша, на якій рот історика заліплено скочем, підкупує прикладом чистоти стилю постмодернізму й неабияк провокує інтригу глядацьких очікувань.

При цьому німе «воляння» патріарха української історіографії викликає гостро осучаснені метафоричні асоціації. Оскільки після подій Євромайдану конотації «Грушевського» розширилися ще й до уявлень про запальну суміш, пляшками з котрою оборонялися демонстранти на вул. Грушевського у Києві. Відтак очікується, що й виставка «Про що мовчать музейні пам'ятки» із не меншим запалом покликана сказати своє революційне слово в актуальній музейній практиці та змінити уявлення глядачів на проблему протистояння «свій-чужий» у культурі.

Головний лейтмотив інноваційної виставки – відповідальне ставлення до культурної спадщини незалежно від її етнічної, релігійної або іншої приналежності та впливу політичної кон'юнктури, а також важливість врахування динаміки змін значень, сприйняття та інтерпретації об'єктів культурно-мистецької спадщини.

За задумом оригінальність й інноваційність цього проекту полягала в тому, що на відміну від статичних лінійних виставок, упереваж досі широко притаманних українським музеям, «Своє/Чуже» намагався показати динаміку змін значень певних кодів культурної спадщини через залучення сучасних форм музейної комунікації. І вінцем у цьому мало стати створення інтерактивної карти-схеми музейного ландшафту Львова, де морфологічно чітко й доступно у багатоплановому поглибленому відкритті інформаційних вікон подавався би численний текстовий та іконографічний матеріал. Тому не виявилось дивиною, що амбітний проект отримав грантову підтримку Програми із «Ідея-Імпульс-Інновація» Фонду Рината Ахметова «Розвиток України».

Однак насправді інтерактивними технічними засобами третього тисячоліття виставка аж ніяк не переобтяжена, бо одне лише написання програми до електронної мапи підважувало проектний бюджет на диспропорцію, котра б позначилася на загальній якості проекту. Тому вирішено було зробити виправданий вибір на користь апробованих класичних комунікацій: двомовних (англійською та українською) експлікацій, інформаційних щитів у кожному залі, каталогу, буклетів, афіш тощо.

Відтак оцінювати інноваційність проекту можна лише на прикладі ефективності експонування й інтерпретації, а також тих екстраординарних подій, що стали наслідком «прямої дії» культурного «коктейлю Грушевського». Але про це – згодом.

Солідарна співпраця vs неусвідомлення мотивації

Отож виставка вражає не стільки кількістю представлених артефактів, скільки їхньою «вписаністю» у контекст історичної нарації завдяки злютованій вмонтованості в загальне тло візуального ряду, що його вибудував дизайнер експозиції Остап Лозинський.

Цей молодий і перспективний художник-реставратор та експозиціонер Національного музею у Львові ім. Андрея Шептицького нещодавно очолив Асоціацію музеїв та галерей Львова, котра виступила одним із співorganizatorів проекту «Своє/Чуже», і власне від цієї громадської організації Лозинський зробив свій інтелектуальний внесок у те, щоб дана виставка здивувала свіжістю представлення старожитностей, а ті своєю чергою виявили свій потенціал музейних предметів, вказавши на можливість їх різнобічної інтерпретації в контексті експозиційного простору.

Та найперше, що варто зазначити: виставку, яку зреалізовано в межах проекту Українського національного комітету ICOM «1914-2014. Від війни імперій до діалогу культур. Культурна спадщина: спільна відповідальність», що відбувається за сприяння Міжнародної ради музеїв (ICOM) та комітету ICOM-Europe, виготовила не одна особа й навіть не одна інституція.

До створення експозиції, яка розташувалася у 5 залах Музею етнографії і художнього промислу Інституту народознавства НАНУ, своїми фондovими експонатами долучилися ще й такі відомі своїми багатими колекціями культурні заклади, як Львівський історичний музей, Національний музей у Львові ім. Андрея Шептицького, Львівська національна галерея мистецтв ім. Б.Г. Возницького та Львівський музей історії релігії.

Ідея та концепція проекту «Своє/Чуже» належить відомому вітчизняному теоретику музейництва Зеновію Мазурику, заступниці директора музею мистецтв імені Богдана і Варвари Ханенків Катерині Чуєвій, директору Музею етнографії Роману Чмелику та ст. науковому співробітнику цього ж музею Ірині Горбань. Саме на її плечі більшою мірою лягли численні клопоти, адже саме Ірина Горбань зводила все до спільного знаменника, виступивши і куратором виставки, і авторкою текстів, і упорядницею буклету, маючи «на все про все» лишень три місяці, хоча подібний проект вимагав би не менше двох років ретельної підготовки. Отож – місяця посвятна й виконувана за умови повної самовіддачі.

Солідарна співпраця різних інституцій над організацією цієї знакової виставки мала розвінчати враження (що, на жаль, побутує) про українські музеї як такі, що не вмють ані збирати, ані зберігати, ані виставляти колекцій через відсутність усвідомленої мотивації. Наскільки це відповідає дійсності, і наскільки вдалося розворушити інертне болото, – лишилося за лаштунками підготовки експозиції «Своє/Чуже». Глядачі натомість отримали достойну поживу для роздумів і розважань над питаннями, що їх організатори виставки показали, як колись митрополит Андрей Шептицький купував твори польського маляра Яцека Мальчевського, проартикулювали дуже акцентовано: що то значить «своя» культура? чи етнічні і релігійні критерії достатні для визнання культури «своєю»? чи може бути чужою культурна спадщина на території своєї держави?

На думку координаторів проекту, саме нехтування цими питаннями спричинило до нерозуміння один одного в українському суспільстві, а політичні спекуляції ними призвели до фактичного стану війни в Україні.

Поліфонія діалогу понад віки, культури і кордони

Виставка «Своє/Чуже: про що мовчать музейні пам'ятки» вийшла, образно кажучи, поліжанровою: вона водночас і аналітична, бо примушує глядача дошукуватися ціннісних орієнтирів та відповідей на згадані питання, і гостросюжетна, бо розповідає про такі карколомні мандри музейних артефактів крізь віки й лихоліття, що хоч детектив із них виписуй!

Скажімо, один із виставкових залів, переносить глядів до замку в Підгірцях, яких упродовж останнього століття зазнавав і бомбардування й пожеж будівлі, і мародерства колекції, і використання його під функцію туберкульозної лічниці. Ретроспекція вдалася: видруком на банерній тканині склали враження про інтер'єр Підгорецького замку. Фрагмент стелі, який був втрачений, відтворили за формами ліпнин, що збереглися у Польщі. До цього додали копії фрагментів бордюру, свічада й виставили малярські твори, портрети, кольчуги та обладунки однокрилих крилатих гусарів, що тепер зберігаються у Львівському історичному музеї.

«Загалом колекція Підгорецького замку була пошматована між різними країнами й музеями, але ця виставка стала претекстом майбутнього відновлення замку. Хоч, звісно, це вельми далека перспектива, але про майбутнє варто думати вже нині. Готуючись до виставки, ми проаналізували збірки різних музеїв, узагальнили статистичні дані про те, що й де зберігається, що є і чого бракує, – це прислужиться ревіталізації замку», – стверджує Остап Лозинський.

Інша частина експозиції під назвою «Sacrum versus profanum» розповідає історію львівських сакральних споруд, які в часи войовничого атеїзму комуністичної влади були перепрофільовані під інші функції. За приклад узято Вірменський собор, в якому від 1952 року містилося сховище фондів давнього мистецтва (іконопис, скульптура, дерево декоративне) Музею українського мистецтва. Також представлена історія костелу кларисок, де зараз музей Пінзеля. А ще – церкви св.Онуфрія, де був музей книгодрукування, й Домініканського монастиря і костелу, де свого часу комуністи «проповідували» безбожництво. Згодом, коли в 1990-их роках культові споруди стали повертати церковним громадам, ті домагалися й повернення їм ікон, котрі, однак не знаходили застосування в обрядах й наражалися на небезпеку нищення.

«Це ілюстрація неправильного підходу до колекцій, коли музеї йшли на поводу в держави. Історія тих творів є дуже плачевна: частина їх опинилася в столичних приватних колекціях, частина – просто неба, частина була спалена. Держава ніяк не моніторила наслідки таких переміщень, не надавала статусу окремих пам'яток іконостасами 16-17 століття», – звертає увагу Остап Лозинський.

Один із залів виставки – місце зустрічі розрізнених предметів колись цілісної збірки, що її, рятуючи від російської навали 1915 року, заповів Львову колекціонер Болеслав Ожехович. В угоді про дарування було зазначено: колекція в усі часи повинна складати неподільну цілісність. Та не так сталося, як гадалося. Ось уже впродовж десятиліть за партійною вказівкою галерея картин польських та чужоземних художників, колекція зброї, військових

відзнак, монет, мініатюр, годинників, старих гаптувань, золототканих поясів, меблів, виробів зі скла, порцеляни, бронзи тощо розсосереджена по різних львівських музеях згідно з їхніми тематичними профілями. Але ці два місяці, що триватиме виставка, вони таки будуть разом! Яскравим символом відновлення статусу кво стало демонстрування колекційного щита на тлі збільшеної репродукції інтер'єрного фото, саме там де колись було його питома місце. Оточення до цього склали картини, оригінальні меблі та шафки з порцеляною. «Ми зібрали їх в одному просторі уперше за 70 років», – зазначає Остап Лозинський.

Не оминула виставка увагою й історії дрібніших музейних збірок Львова, представляючи колекцію вірменського музею, збірку юдаїки Максиміліана Гольдштайна чи археологічних знахідок із колишніх Музею НТШ, Львівського університету, Народного дому, Ставропігії, Національного музею, музею Любомирських тощо, більшість з яких із початком Другої світової війни розформували...

Проскрибовані й викрадені: фігури відсутності повертаються

Утім упродовж століття зникали не тільки музеї, а й те що їх становило їхню основу – тобто артефакти, які не пройшли тест на лояльність щодо тоталітарного режиму. Визнані чужими й ідеологічно шкідливими, вони повинні були перестати існувати. Минуле видавалося підозрілим, спадщина – ворожою. Культурний діалог не складався жодним чином, а риторика єдиноправильного партійного монологу прирікала ці твори на небуття. Так, скажімо, мали згоріти в печі всі мистецькі згадки про український визвольний рух.

Загалом тоді вже про мистецтво й не йшлося, бо його замінила пропаганда. Численні комісії перевіряли музейні збірки, вилучаючи у спеціально створені фонди «ідеологічно шкідливі» твори, що мали «відверто націоналістичний характер».

На превеликий жаль, доля таких пам'яток досі залишається невідомою. Так, вилучені до закритого фонду із Музею українського мистецтва твори формалістичних течій, портрети кліру УГКЦ чи Січових стрільців, мали бути в середині 1952 року розбиті або спалені. Та згодом з'ясувалося, що дещо із того, що за списками вивезли, насправді лишилося в музеї, і навпаки – дещо забране у списках не числилося. Більше того: у помешканні головного виконавця цього одіозного вилучення згодом знайшли картини, що їх вдалося потім повернути музею. Ось про це й мовчить усміхнений Михайло Грушевський на полотні Івана Труша, адже це він повернувся саме в такий спосіб! А разом із ним – і пейзаж Василя Кричевського «Ріка Псьол у Ворожбі», і олійний етюд Миколи Анастазієвського, і «Портрет сотника УСС Сеня Горука», що його написав Осип Курилас.

Тут же й інша картина Куриласа «Дивлюся, аж світає», котра була репродукована 1920 року в журналі «Світ дитини» під назвою «Шевченко межі стрільцями». Та з приходом більшовиків автору довелося замалювати стрільців хмарами. Однак кілька постатей таки можна розгледіти ...

У залі, де експозиція розповідає по трагічні сторінки історії нищення українського мистецтва, представлено й «Мойсея» роботи Олекси Новаківського, – цей портрет Митрополита Андрея Шептицького упродовж 50 років також вважався знищеним. Але 2001 року його серед будівельного сміття знайшов о. Севастіян Дмитрух і від «Студіону» дав його на музейну виставку.

це не єдиний випадок, коли до музею повертається те, що довгий час мали за втрачене. Дивовижну історію про депозит Юрія Магалевського розповідає Данута Посацька, головний зберігач фондів Національного музею у Львові ім. Андрея Шептицького: «Магалевський 1921 року передав нашому музею галерею історичних портретів сучасників, військових та політичних діячів УНР, – усього 53 твори, із яких 40 вилучили до спецфонду, щоб знищити. Однак частина повернулася до музею, бо 1973 року був складений їхній перелік. Але наприкінці 1984 року їхня наявність не підтвердилася. Депозит пропав. Однак то в столиці, то в інших містах стали спливати відомості про портрети роботи Магалевського, які походять із нашого депозиту, що ними перепродувачі намагалися зацікавити національно свідомих збирачів, але честь колекціонера не дозволяє володіти краденим. Так портрет Івана Огієнка повернула нам його онука Алла Марушенко з Києва, а Тарас Лозинський зі Львова – «Портрет Євгена Богуславського». Зараз Роксолана Лемик передає нам в дар портрет поета Володимира Самійленка. І з кожними таким випадком сподівання на повернення інших втрач збільшується до ймовірної вірогідності».

Ось він – «коктейль Грушевського» прямої дії, коли виставка стирає білі плями, відновлюючи історичну справедливість, міняє світ! По вибуху – тиша, Грушевський на портреті усміхається, мовчить і усміхається знову: виставка таки плекає усвідомлення цінності культурної спадщини та формування відповідальності за неї у громадян.

«Було б добре, якби виставка внаслідку посприяла створенню електронних каталогів колекцій Львова. Це цікаво з огляду на те, що наш час, можливо, не потребує згромадження власне самих артефактів в одному приміщенні, – важливіші знання про історію. За століття, що його озираємо, так багато всього переплелось, що тепер годі розмежувати, що вважати своїм, а що чужим, та й чи варто відкидати цінності, які можуть збагачувати навзаєм різні культури. Якщо ми оцифруємо колекції і відкриємо галерею в інтернеті, то віртуальні екскурсії будуть набагато цікавішими для звичайних глядачів, адже кожна людина зможе тоді мати до всього безперешкодний доступ, дивитися, отримувати максимум інформації, а ще – особистими розмірковуваннями прилучатися до загального діалогу про ідентичність», – таким реально практичним бачить Остап Лозинський вислід виставки «СВОЄ/ЧУЖЕ».

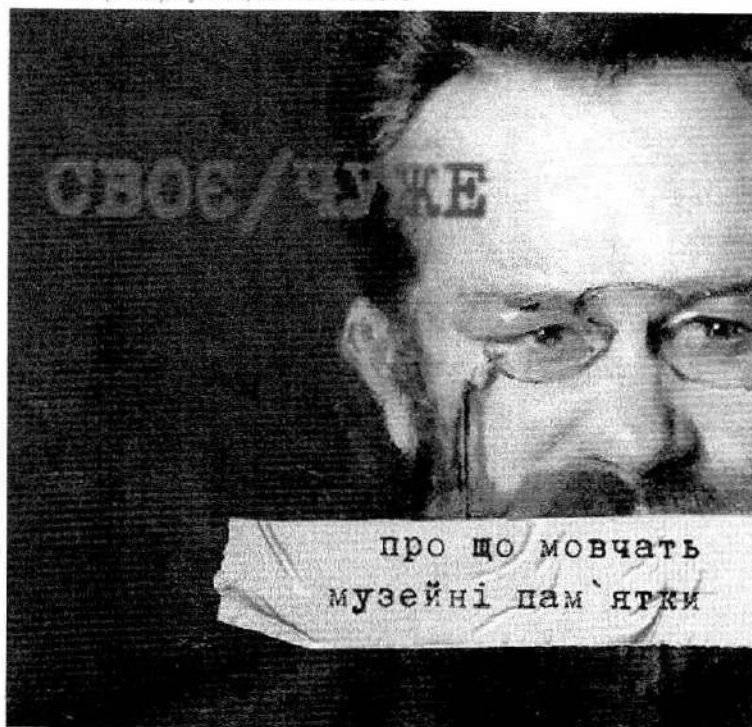
Марта Гартен, для ІА ZIK

В ногу з часом

На круглому столі “Культурна спадщина: інтерпретація та сприйняття в сучасному контексті” музейники Львова намагались знайти відповідь на просте питання: як зробити музеї нашого міста доступнішими, а експозиції цікавішими і зрозумілішими для пересічного відвідувача?

№19 (1630), субота, 21 лютого 2015

Нещодавно в Музеї етнографії та художнього промислу проводили круглий стіл на тему “Культурна спадщина: інтерпретація та сприйняття в сучасному контексті”.

Подію організували під час проведення виставки “Своє/Чуже: про що мовчать музейні пам'ятки”, яка дала змогу відвідувачам концептуально простежити трансформацію музейних колекцій Львова впродовж останнього століття під впливом воєн, революцій та інших суспільних потрясінь. Виставка експонувалась з 14 листопада 2014-го по 31 січня 2015 року в залах Музею етнографії та художнього промислу.

Форму проведення заходу обрали не випадково, адже саме круглий стіл дозволяє не лише обговорити певні проблеми у вузькому колі спеціалістів, а й винести їх на загальне обговорення та вирішення.

Як виявилось, проблем у музейному середовищі чимало. Допомогти їх розв'язати і підтримати дискусію в правильному руслі взялися самі музейники. Кореспондент "Пошти" також був присутній на цьому круглому столі. Тож пропонуємо читачам дізнатися, з якими проблемами стикаються музейні працівники і як кожен із нас може допомогти їх вирішити, покращивши водночас і експозиції, і сервіс львівських музеїв.

Зеновій Мазурик: "Дослідження музейного предмета ніколи не має припинятися"

Як музеї діють в сучасному контексті? **Музеєзнавець, культуролог, фасилітатор проекту "ProMuseum: розвиток ресурсної бази та модернізація музейної галузі"** Зеновій Мазурик говорить про музей як ідею, як інституцію пам'яті.

Він вважає, що пам'ять потрібно розглядати найперше як предмет історії. За своєю конституцією пам'ять може бути кількох видів – зорова, слухова, навіть колективна. А музеї – це інституція колективної пам'яті та її інтерпретації. Про роль особистості говорили як колись, так і тепер, проте колективна пам'ять формує глобальну свідомість. І це будується не на пригадуванні, а на забуванні національного канону.

Сучасну соціальну функцію музеїв Зеновій Мазурик вбачає у тому, аби вони давали можливість відвідувачам ставити питання і, зрештою, аби мучити відвідувачів цими питаннями.

Крім того, музеї повинні нести відповідальність перед суспільством, оскільки безпосередньо впливають на культурно-національне самовираження. Якщо говорити про нинішні події в Україні, то мистецтво безумовно має відображати наше політичне становище, але в жодному випадку не виступати політичним інструментом. Першочергове завдання музеїв – викликати у відвідувачів тої чи тої виставки почуття відповідальності за події, які відбуваються зараз, донести до них правдивість і прозорість зображального мистецтва.

“ Сучасну соціальну функцію музеїв Зеновій Мазурик вбачає у тому, аби вони давали можливість відвідувачам ставити питання і, зрештою, аби мучити відвідувачів цими питаннями

Ні для кого не секрет, що через культурний простір певного народу ним можна маніпулювати – насаджувати певну ідеологію, пропагувати те, а не інше мистецтво. Згадаймо, приміром, культуру часів СРСР. Ніхто не сумнівається, що вона була штучно насаджена, а не виникла сама по собі через національно-інтелігентську свідомість. Чимало людей навіть вважають, що українці за кордоном мають більше простору для самовираження, а у власній державі просто тліють – і як особистості, і як частинки соціуму.

Музеї як інституції мають осмислити свою легітимність в суспільстві. Перш за все це стосується самих працівників, які власне й формують (хоч і частково) музейний процес. Бо тільки від працівника інституції залежить те, чи ведеться належний догляд експоната, чи зберігається експонат у належному для нього місці і, звісно, чи мають до нього доступ відвідувачі.

Аби не лише мати, але й зберегти свою культурну спадщину, треба мислити глобально, а діяти локально.

Роман Чмелик: “Біймося етнічного маркування”

На початку своєї промови **віце-президент Українського національного комітету Міжнародної ради музеїв ICOM, директор Музею етнографії та художнього промислу Роман Чмелик** влучно процитував Йозефа Ротту: “Львів – місто стертих кордонів”. І справді, культура міста має схильність до певної універсализації та глобалізації на відміну від культури села, яка є консервативнішою. Всі прогресивні напрямки культури починалися в містах. До того ж наша культура – це погранична смуга, стик культур Сходу і Заходу, ми між католицизмом і православ'ям.

Та вже після Другої світової війни в нас почалося нове освоєння культурного простору. В ті часи держава намагалася перетворити культуру на знаряддя політичної ідеї. Згадаймо, як історики після розпаду СРСР не знали куди себе подіти – до того їх змушували говорити лиш те, що потрібно було владі. Після розвалу СРСР вони розгубилися, де чорне, а де біле, втратили нашу культуру.

“ У нас нема правильно випрацьованого погляду на культуру. І кожна влада, яка приходить, намагається “нагинати культурних діячів під себе”

Не дивно, що українська культура в ХХ столітті не згадувалася в історії Польщі, хіба що в поодиноких випадках. Згадували українців лише в конфліктних ситуаціях. Це є доказом того, що в нас нема правильно випрацьованого погляду на культуру на відміну від поляків. І кожна влада, яка приходить, намагається “нагинати культурних діячів під себе”. А коли пам'ятки стають жертвами політичних поглядів – це найгірше.

Ми ще не знаємо наших митців, творчих людей. До прикладу, сумніваємося в тому, що Марія Заньковецька – українська співачка, а не польська (як дехто з істориків закидає, а ми сліпо віримо). “А Бандінелли? Це виключно український митець!” – стверджує музейник.

Не ставмо собі за мету привласнити чуже, але й не біймося привласнити собі те чуже, що було нашим, не нищмо те чуже, якщо воно нам незрозуміле.

Катерина Чуєва: “Музеї – це місце, де відвідувач повинен відчувати національну самобутність”

Представниця президії Українського комітету ICOM та ICOM-Europe, заступник генерального директора Музею Ханенків, учасниця групи з розробки стратегії для царини культури “Культура 2025” Катерина Чуєва, яка нещодавно приїхала зі з'їзду організації “Блакитний щит” у Голландії, розповідає побачене там і все, чого навчилася під час співпраці з Асоціацією ICOM.

“В нас завжди дуже багато ідей стосовно того, як реалізувати ту чи ту виставку. Самим упоратися складно, тому ми почали шукати підтримку. Знайшли її в Польщі, навіть у США. Насправді люди готові подавати допомогу, головне їх про це просити, а не сидіти склавши руки. Від співпраці з іноземцями я зрозуміла, що музеї для них не є агентами політичної кон'юнктури”, – вважає вона.

Ми повинні дати відвідувачам поживу для роздумів, дати площину для інтерпретації. Виставки мають спонукати думати

Музей – це місце, де відвідувач відчує атмосферу тієї країни, в якій перебуває: якщо це Англія, то він почуватиметься англійцем, якщо Німеччина – німцем. І європейці пишаються своїм ставленням до

культурної спадщини. Тому українські музейники мають дати людям таку можливість і в нашій країні.

Музеї мають щось робити! Так, ми повинні дати відвідувачам поживу для роздумів, дати площину для інтерпретації. Виставки мають спонукати думати. Ми мусимо самі мучитися у їх створенні, мучити відвідувача, аби він осмислив ілюстроване.

Остап Лозинський: “До історичної пам’яті треба підходити не матеріально, а духовно”

Колись люди мислили глобально, а діяли локально. Тож усі ідеї втілювалися в реальність. А зараз ідей у всіх багато, а локалізувати їх мало хто може. Відтак на державному рівні нині важко прийти до якогось консенсусу з приводу приватних колекціонерів. Бо, знову ж таки, ідей, як вирішити проблему, багато, а як їх утілити в життя, невідомо.

Голова Асоціації музеїв та галерей, завідувач сектора виставково-експозиційної роботи Національного музею у Львові ім. А. Шептицького митець Остап Лозинський каже про те, що приватні колекціонери не довіряють музейним працівникам своє дітище – експонат. А все через “совковість” нашого суспільства. Зокрема, це стосується і тих, що тримають картини за шафами, де вони припадають пилом, книги в покинутих будинках чи цінні монети в креденсах.

Речі (експонати) для виставки під назвою “Майдан” збирали по всьому революційному Києву. Хтось довіряв їх музейникам, а хтось ні.

Тож поки працівники музею не доведуть людям, що їм можна довіряти – нічого не буде. Хоч приклад довіри на виставці “Майдан” був присутній, музей відмовив у дозволі самим авторам презентувати виставку в Любліні.

“ Приватні колекціонери не довіряють музейним працівникам своє дітище – експонат. А все через “совковість” нашого суспільства

Окрім недовіри, маємо ще одну проблему – нема зацікавлення з боку держави до приватних колекціонерів. Остап Лозинський наводить кілька прикладів того, як держава відмовлялася від експонатів приватних колекціонерів. До прикладу, Іван Гречко готовий був віддати державі свою збірку. Єдиною його умовою було виставити її в музеї. Але його пропозицію навіть не розглядали... І це непоодинокий випадок. Тож напрашується висновок: тепер держава не дбає про історичну пам’ять, навіть якщо народ йде їй назустріч.

Проблемою є й те, що ми зараз маємо матеріальне зацікавлення, а не духовне. Зрештою, зацікавлення колекціонерів зрозуміле. Проте трапляються випадки, коли вони погоджуються віддати цінну річ державі задарма, а вона... вимагає від них грошей за виставку їх експонатів. По суті, кожна колекція може бути одиницею історії, яка пізніше формуватиме світогляд поколінь.

Остап Лозинський бачить лиш одне вирішення цієї проблеми – подвійна власність (напівприватна, напівдержавна). Та нині це питання розглядається у перспективі на 5-10 років. Тож наразі нам залишається хіба що збирати по цеглинці нашу історичну пам’ять.

Ірина Горбань: “Закликаю до співпраці з нами”

Виставка “Своє/Чуже”, яку формувала її куратор, співробітниця Музею етнографії та художнього промислу **Ірина Горбань**, – один із яскравих прикладів тієї роботи, яку мали б виконувати музейники.

Масштабний проект вона створила всього за три місці. А виставку встигло відвідати понад 6,5 тисячі осіб.

Таких виставок має бути щораз більше. А це стане можливим лише тоді, коли музейники співпрацюватимуть між собою і з суспільством. Бо на даний час, на жаль, працівники музеїв комунікують недостатньо.

Колекцію Болеслава Ожеховича, яку представляли на виставці "Своє/Чуже", не мали розформувувати (на його ж прохання). Але не так сталося, як гадалося. І хоч місто ще колись виділило частину приміщень для її експонування, колекцію розібрали по частинах: зброю віддали до музею зброї, картини – до картинної галереї.

“ Для того, аби уникнути проблем із походженням пам’ятки, треба вести документацію. Звісно, така документація існує, але вона на 70% неправдива

Проте через 74 роки після розподілу цих експонатів Ірина Горбань знову збила їх у одному приміщенні. І тепер їй хотілося б повернути цю колекцію місту, аби її виставляли в первісному вигляді. Але... підтримки як такої нема, не всі музеї готові співпрацювати, та й знайти зараз першоджерело експонатів у край складно.

Для того, аби уникнути проблем із походженням пам’ятки, треба вести документацію. Звісно, така документація існує, але, на думку Ірини Горбань, вона на 70% неправдива. Тож музейниця пропонує створити базу даних всіх експонатів з усіх музеїв, а також сформувати інформаційний простір для музеїв, через який можна було б обмінюватись інформацією. Бо ж буває й так, що заходи та акції в музеях відбуваються водночас. А якщо налагодити комунікацію між музейниками, таких ситуацій не траплялося б, і відвідувача не доводилось би ставити перед вибором, який захід обрати.

Юля Дрібко

коментарі відсутні

Для того щоб залишити коментар необхідно увійти

**ТРИВАЄ ПЕРЕДПЛАТА-2020
НА УЛЮБЛЕНЕ ВИДАННЯ**

<p>Повний комплект (серія+TV), п'ятниця): на місяць – 37,49 грн на три місяці – 112,47 грн на півріччя – 224,94 грн на рік – 449,88 грн</p> <p>Передплатний індекс на повний комплект – 37165</p>	<p>Тижневик (серія+TV): на місяць – 18,82 грн на три місяці – 56,46 грн на півріччя – 112,92 грн на рік – 225,84 грн</p> <p>Передплатний індекс на тижневик – 35308</p>
--	--

Газету "Львівська Пошта" можна передплатити у всіх відділеннях "Укрпошти"

Л Ъ В І В С Ь К А Г А З Е Т А

РАТУША

Головна Новини Соціум Політика Економіка **Культура SOS** Спорт Репортаж Кримінал Довкілля Зоо

Статті » Культура

Пошук :

Обличчя номера

→ Кому належать вірменська й єврейська культури Львова?

Кому належать вірменська й єврейська культури Львова?

На своїй картині про побут перших радянських колгоспів художник Осип Курилас мусив домалювати чоботи босим дояркам, а на полотні «Дивлюся, аж світає» з Шевченком на тлі січових стрільців — замалювати постаті вояків обрисами хмар. Ці факти — маленька частина широкого пласту відомостей про долі львівських музейних пам'яток, що про них розповідає виставка «СВОЄ/ЧУЖЕ: про що мовчать музейні пам'ятки», яку до 31 січня експонуватимуть у Музеї етнографії та художнього промислу.

П'ять тематичних розділів — «Колекція Підгорецького замку: мандри крізь віки», «Збірка Болеслава Ожеховича у вирі подій двох світових воєн», «Sacrum versus profanum», «Переплетіння: події, люди, пам'ятки», «Століття втрат і виклики сьогодення» — сформовано з фондів творів п'яти установ — Львівського історичного музею, Національного музею у Львові ім. Андрея Шептицького, Львівської національної галереї мистецтв ім. Б. Возницького, Львівського музею історії релігії та Музею етнографії й художнього промислу.

Концепція виставки пропонує проаналізувати, як на долю пам'яток впливає протиставлення «СВОЄ-ЧУЖЕ» як вияв «політичної зверхності чи меншовартості». Організатори нагадують, що «нехтування «чужою» спадщиною як «ворожою» прокладає шлях до конфлікту, а не порозуміння, й часто спричиняє до безповоротної втрати культурних надбань». Історія Львова добре надається до розкриття таких тем, адже у ХХ ст. місто перебувало в кордонах різних держав та під владою різних за своєю ідеологією тоталітарних режимів, що позначилося й на музейному житті. Музейні експонати переміщували, вилучали з колекцій, викрадали, знищували внаслідок зміни ідеологій, зміни тоталітарних режимів тощо. Водночас завжди були ті, хто самовіддано рятував мистецькі твори. Частина творів, що їх з ідеологічних міркувань вилучали з музейних фондів, повертається. У контексті цієї виставки подарунок Національному музею зробила Роксолана Лемик, передавши в дар портрет поета Володимира Самійленка авторства Юрія Магалевського.

Виставка є частиною проекту Українського національного комітету ICOM «1914 — 2014. Від війни імперій до діалогу культур. Культурна спадщина: спільна відповідальність» і відбувається за сприяння Міжнародної ради музеїв (ICOM) та комітету ICOM-Europe, а одним зі співорганізаторів є Асоціація музеїв та галерей Львова. На афіші й каталозі, що їх, як і саму виставку, здизайнував голова Асоціації музеїв та галерей Львова Остап Лозинський, — портрет Михайла Грушевського авторства Івана Труша із заклеєним скетчем ротом, як асоціація до нових конотацій, що їх образ Грушевського набув у контексті Майдану.

Завантажити номер

Календар

Лют.2020						
Пн.	Вт.	Ср.	Чт.	Пт.	Сб.	Нд.
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	

Реклама

Ірина Горбань, куратор виставки, співробітник Музею етнографії та художнього промислу: «Пам'ятки, які зберігають на території України, якщо їх не виконали українські майстри, належать Україні? Колекцію Підгорецького замку століттями формували поляки. Вона наша чи чужа? Це дуже глобальні питання. На виставці представлено історію львівських музеїв крізь призму двох світових воєн, переміщення кордонів, кількох тоталітарних режимів, окупацій. Що відбувалося з цими колекціями, які трансформації вони пережили і що ми отримали в спадок після всіх цих перипетій. І як ми ставимося тепер до того. Наприклад, єврейська культурна спадщина. Вірменська культурна спадщина. Ми пропагуємо їх так само, у нашому музеї було багато виставок.

Про що мовчать музейні пам'ятки? Є багато тем, про які всі щось чули, але конкретної статистики дати не можуть. Скажімо, що в 50-х роках знищено багато пам'яток. Тому такі сюжети ми показали. У процесі підготовки експозиції відкинули навіть не десятки і не сотні матеріалів. Концепція впродовж півроку змінювалася дуже суттєво.

Щодо того, яким має бути результат виставки, то, на мою думку, вона має спонукати не тільки музейних працівників, а й усіх громадян усвідомити, що музейні експонати — не просто те, що зберігається, а що це речі, які мають велике навантаження не тільки мистецьке, а й історико-культурне. І воно стосується не лише українського народу й української території, а значно ширше. Відповідно, зумовлює почуття відповідальності за те, що було. І в контексті «СВОЄ-ЧУЖЕ» спонукає не те що пам'ятки інших культур вважати суто українськими, своїми, а й ставитися до них як до своїх, як до своєї культурної спадщини».

Підготувала Наталя ДУДКО

Опубліковано : 04.12.14 | Переглядів : 672

Читайте також:
13.02.20

Голос Бориса Возницького
21.12.19

Хід конем від Мацяка, або Мистецька арифметика
07.12.19

Володимир СИВОХІП: «Генетичний код нації не заженеш у смартфон»

Головна

© 2020 www.ratusha.lviv.ua

ДАННОЕ ЛОГОТИПО

Духмяний квіт абрикосового дерева

Тимофій Гваризів

Це роман проти імперіалізму й імперіалізму, територія, на якій конфліктують історія і сьогодення, правда і кривда, надія і безнадія, травми й фантазії, любов на тлі переступу і переступ від непотамованої любові, світ-спецслужб і їхніх жертв, світ-після-Аушвіца і світ-після-Гулагів, ці світи перетинаються, врешті, це той самий світ і сьогодні – наслідок вчора, а завтра – вмінина діти собі раду з сьогоднім.

20.02.2020

Невмирущий Лис Микита

Степан Грицюк

Звірі – це лише сатиричні маски, за якими ховається українське та людське суспільство. Суспільство із своїми законами, де і досі балом керують хитрість, авантюризм, безпринципність та проста людська глупота.

16.02.2020

Протистава нестерпності світу

Розалія Харчук

Яною є мотивація тисяч хлопців на війні, яка для багатьох виявляється обтяжливою, які не розуміють, що жодного миру без війни й опору ми ніколи не дочекаємося? Солдат Механ воює за свободу і за любов, бо тільки за ці дві речі варто вмерти так само, як і варто жити.

18.02.2020

Пекельна краса Гарбачевського

Анатасій Ковальчук

Відеопроєкція, арт-інсталяція, акцент на візуальних та аудіо ефектах, польський театральний режисер Кшиштоф Гарбачевський залишається вірним естетичці, яка вже уособлюється із його іменем. Нову роботу режисера, «Божественну комедію» в Театрі Повшехному у Варшаві, вже встигли охрестити виснажливим, чи то пак, пекельним дійством.

17.02.2020

Пост-Оскар

Людмила Підгорна-Гавришівська

Минув тиждень після останньої, 92-ї церемонії вручення призів Академії кінематографічних мистецтв і наук Сполучених Штатів Америки «Оскар». І саме після неї в ідеальному світі все кардинально помінялося б, і не тільки в голлівудській студійній системі, а й повсюдно. Як би це могло бути?

14.02.2020

Вино для муз

Галина Петросюк

Відомий у Швейцарії мартуніст, художник і фотограф Любомир Вилчич – член спілок журналістів і письменників Швейцарії, експерт кількох німецькомовних видань у питаннях Східної Європи, автор сотень статей і семи книжок, дві з яких написані українською і вийшли в Україні.

13.02.2020

Кротик та всі інші

Чеський центр

Кротик запрошує на розмови з художниками (-цями) про сучасну роль плакату як жанру,

ГОЛОСИ ЗІ «ВТРАЧЕНОГО РАЮ»

Ярина Коваль

У Музеї етнографії – унікальний проект «Вигнанці»

Біля хлібного кіоска чорнявий хлопчисько років десяти-дванадцяти. Ламаною російсько-українською замовляє: «Дайте будь-ласка сирник». Продавець: «Я не продаю сирників – тільки хліб». – «Але ж сирник у вас є». – «Не завжди працюю. Тебе мама не вчила, що дітям не можна гратися сирниками?» – «Може, ти про сирник говориш?» – втручаюся, звертаючись до хлопчика. «Ну так, он круглий лежить». – Продавець сердиться: «Так би й сказав відразу, а то сирник-сирник». «Я би сказав, але це не вмію», – бурчить собі під ніс хлопчина. «А ти звідки?» – мені з ним кільканадають кроків по дорозі. «З Криму. Ми тепер тут живемо». – «Надовго?» – «Я чув, як мама плакала, що, напевно, назавжди».

Кожен має свій відлік усвідомлення безповоротних (принаймні на найближчий час) змін не тільки у власному житті, а й загально-суспільному. Випадкова зустріч трирічної давнини з одним малим переселенцем з Криму стала таким відліком чергового усвідомлення персонально для мене. А що б я відчула, коли б у короткий термін довелося покинути рідний дім і їхати світ за очі, без особливої надії повернутися в скорому часі назад? Що поклала б у невелику валізу як річ першої необхідності, бо інші необхідності вже просто непередбачені? Як обирала би місце у пошуках нового дому і чи була би взагалі можливість для цього вибору? Які перші кроки зробила б у новому і наразі геть чужому для мене світі? У чій двері би постукала і чи постукала б взагалі? Яким чином намагалася б долати страхи, розпач, депресію й інші руйнівні для людської психіки речі?

Переселяють:

Земля

22.02.2020

Освячений спід

Ігор МЕЛЬНИК

Смерть часто вбиває людське життя спод коректучи і подалі людські емоції та по раптом розуміш, що котру часто стрічає в вулицях, була цілим який ти так і не спрс відкрити. Два роки і Мельника.

02.11.2019

На «Церехрест Романівська

Ярина Коваль

Він вільно переходив живописи або нігетому, що цього виметой чи інший момен перед митцем.

17.11.2019

«Генеза»-1 в ДІ представила неформальний Франківськ

Ірина Губиць

Проект «Генеза» при Луцьку івано-франк періоду дев'яности. Можна було прослідити містечку хрміста, авторські обіг змістів, що саме зач актуальним для мит покоління, а також і чи навпаки, ігнорува: хто приходить наступу

26.11.2019

В музеї етногр: представили р еврей-галичач

Востаннє ці старожн показували відвідув тому.

29.02.2018

Розроблятиме сміттєперероб заводу фірма «Комфортбуд»

Такі результати тенд оголошено в лютс міській раді.

15.03.2018

Зіткати нитку.

Галина Ковальчук

Дві різні містечкі у різних львівських со свою нитку любові, ніхто не знав, як це сарт...

26.01.2018

Бути снігом зні бятька

Ярина Коваль

Під впливом магії те творчість сина теж і розглядали серйозн менше йдеться про живописця.

23.11.2018

На перетині св та профанного

Дарина Скрипник-Мі

Розколоті, побиті ці Миколаїв-Богороди

його видозміну й розвиток у часи нових технологій, кілька кураторських екскурсій по експозиції і на чеський розмовний клуб просто у книгарні.

12.02.2020

Постдрама: вихід із «гетто»

Розп Саржакін

В Україні театр дискредитований, він не сприймається як щось серйозне, лише як своєрідний лунапарк із усім спектром емоцій: від сліз до радості. В ідеалі театр має взаємоформувати думки. Вистава – це обмін досвідом між глядачем і митцями, де кожен є суб'єктом і партнером.

11.02.2020

Доторкніся до мене!

Тимотій Габріелі

Вона буде містни, зшиває історію Штатів і івних мешканців донупи. З цього погляду, історичний матеріал – проєкція, терапія, модель. Надзавдання – з уламків відбудувати цілість, а уламків біографій і стосунків – соціальне мереживо. Можливо, навіть не відбудувати, а вибудувати, бо себе можна хіба вибудувати, зокрема і передусім з уламків, склеїти їх надіями, прихильністю, любов'ю, прощенням.

09.02.2020

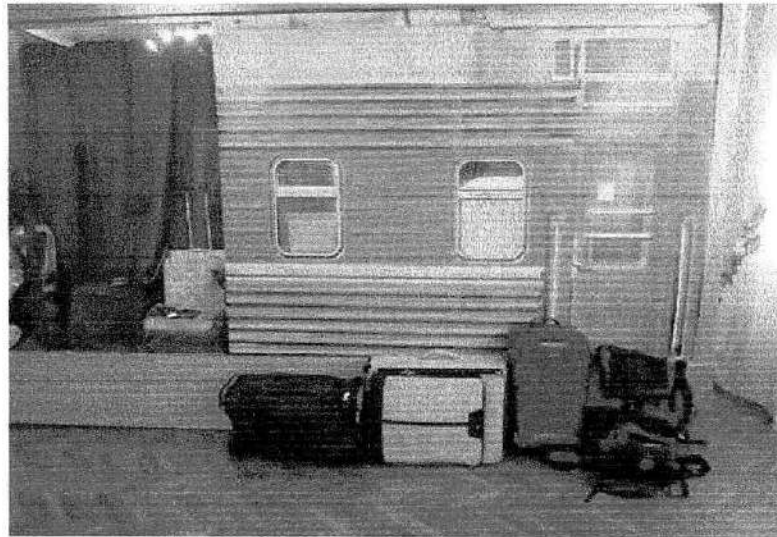
Місця катастроф і надія на щастя

Георг Котик

Йдеться загалом про українсько-польські стосунки в минулому і теперішньому, про умови збереження українськості в Польщі, про втечі з Польщі і повернення, про розбіжності у родинях на ґрунті національного самовизначення, про школу, церкву, хор і футбол.

07.02.2020

Відобразити ще

Питань безліч, і далеко не на всі – навіть сьогодні – є відповідь. Та й не може бути, зважаючи, що в реальності кожна подія, кожна доля має свої, тільки їй властиві, обставини та нюанси. Але ці питання все одно виникають, бо доля людини, яка в новому світі намагається не тільки адаптуватися до нових умов, а й зберегти свою ідентичність – для України після анексії Криму Росією та сучасних подій на Донбасі та Луганщині сьогодні не щось ефемерне, а те, з чим доводиться вчитися жити. І тим, хто приходить. І тим, хто на місці.

Ще й через це виставка «Вигнанці», яка відкрилася у Музеї етнографії та художнього промислу з ініціативи цього Музею в особі Ірини Горбань та Асоціації музеїв та галерей в особі очільника Остапа Лозинського (водночас за сумісництвом ще й художника проєкту) – справді хвилює. Бо не лише інформує, а дає можливість відчутти біль іншого, йому співпережити, і бодай спробувати його зрозуміти.

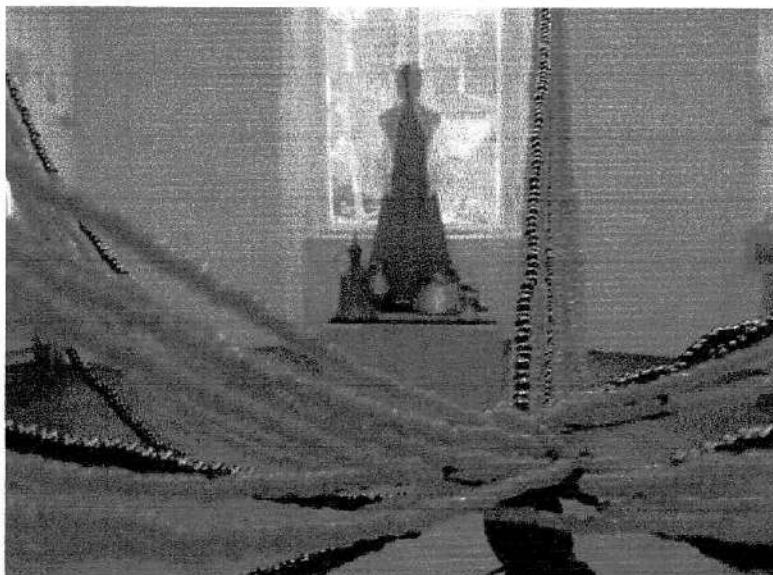
Те, що вражало організаторів, коли вони працювали над цим проєктом – далеко не всі готові розуміти іншого. І не лише ті, чия родина проблема примусового переселення безпосередньо не заторкнула, а й ті, хто сам або чий близькі свого часу від цих вимушених переміщень постраждали особисто. Мовляв, колись мені чи моїм рідним як переселенцям було дуже несолодко, то чому комусь має бути краще?

Змієборище-архангел/завислі у символічній порожнечі-небуття, пазли-пауці, – що це
27.12.2017

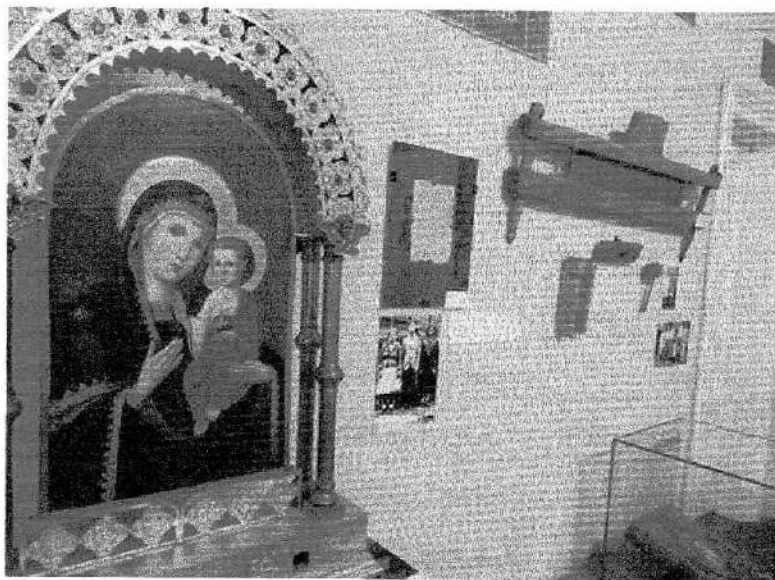
Першу в Україні виставку дерев'яної етнографічної експозиції надали ні приватних колекціонерів. Поба-звану народну граві-релігійну тематику, зразки якої сягають можна до 30 січня.
22.12.2017

Відобраз

Три вимушені переселення – три різних представлення в одному. Так званий добровільний обмін населенням між Польщею та УРСР 1944-1946 років, коли із земель предків погнали майже півмільйона українців. Злочинна Сталінська операція проти кримських татар, коли за два травневих дні 1944-го з півострова зусиллями 32 тисяч радянських солдатів та офіцерів НКВС було депортовано усіх кримських татар (а це майже 200 тисяч осіб), про що радісно прозвітовано спеціальною телеграмою наркомун Берії. (До речі, після зачитання їм наказу кримські татари мали на збори тільки 15 хвилин із забороною брати особисті речі, незгідних розстрілювали на місці, мешканців двох сіл, що їх у поспіху випадково забули на Арабатській косі, згодом посадили на баржі і втопили в Азовському морі). Та вже сучасна доба вимушеного переселення, коли після окупації Росією Криму та розв'язання нею війни з Україною на території Луганської і Донецької областей, лише із зони АТО в інші області України перебралося, за офіційною статистикою, понад 1 мільйон 700 тисяч осіб.

«Цією виставкою ми нічого не стверджуємо і не робимо жодних висновків, а ставимо запитання, передовсім до себе, – говорив на відкритті Остап Лозинський, який увів у зали цікаву «фішку» стилізований потяг, одна частина якого давня (як ілюстрація до часів виселення українців із Польщі), а інша сучасна. – Люди однакові в усі часи. Нам йшлося показати долі окремих людей та земель не лише через особисті історії, а й через предмети. Адже іноді речі, з якими людина народжувалася, росла, одружувалася, які втрачала чи вихадала, говорять значно більше, ніж ця людина могла би розповісти сама».

І неважливо, що ці речі часто-густо не мають особливої художньої чи матеріальної цінності. Вони мають цінність набагато глибшу – духовну. Усі ці мобільки і ноути – як сучасний зв'язок із рідними десь поза межами, предмети домашнього вжитку, ікони, вишивки, фотографії, книги... Навіть музичні інструменти, за якими, приміром, проглядається історія унікального села Босько Сяноцького повіту Підкарпатського воєводства Польщі. Виявляється, у міжвоєнні роки українська громада створила там духовий оркестр, скинувшись і купивши інструменти у господаря панського маєтку. За участі цього оркестру у селі відбувалися всі важливі для нього події. І коли людей виселяли, то вони забрали зі собою і свої інструменти. Цікаво, що на новому місці їм вдалося відтворити оркестр, який, хоч і з дещо іншим репертуаром, діяв аж до початку '90-х років.

Варте уваги, що куратор проєкту Ірина Горбань працювала над реалізацією ідеї проєкту півтора року. Спілкувалася з десятками людей, збирала їхні історії (літературне опрацювання цих історій для виставки здійснив Остап Сливинський), відсортовувала, просила випозичити для експонування їхні речі. З кримськотатарською частиною їй допомогла дослідниця Ульявіє Аблаєва.

«Сьогодні дуже популярна усна історія, коли записують свідчення очевидців, – ділилася Ірина Горбань враженнями на відкритті виставки. – Також сканують фотографії для архівів. А тим часом матеріальна культура невблаганно зникає, єдиного центру її дослідження наразі немає. Що важливо, на виставці жоден предмет не має інвентарного номера. А це означає, що тексти супроводжують речі, то тут навпаки – речі є доповненням до історій. Приміром, як стара вишита сорочка, придбана в Донецькій області під час однієї з етнографічних експедицій, що стала оберегом для народного театру фольклорної пісні "Дивина" у Донецькому

національному університеті, і яку – уже під час останніх військових подій – із загрозою для життя вдалося врятувати».

«Мені пощастило, – розповідає «Збручу» одна з учасниць «Дивини» Каріна Полішук, яка приїхала зі столиці на відкриття виставки до Львова спеціально виступити з піснями Донеччини. – Бо мої батьки живуть за 90 кілометрів від Донецька на території, що контролюється Україною. Не всім нашим дівчатам (а ми відновилися як колектив вже в Києві) так пощастило. І щоразу оцей зв'язок з найріднішими – великий стрес. Бо ти в постійному страху, а що там з ними? До мене моя маленька похресниця з рідних теренів в гості приїхала, то разів п'ять упродовж ночі зривалася з ліжка – їй здавалося, що хтось чужий клямку торсає, двері відкриває, що зараз щось страшне трапиться. І це дитина. Старший, може, навчився свої емоції стримувати, але ж вони нікуди не ділися... Ще як в Донецьку все починалося, ми якось з репетиції з дівчатами вийшли та й уже на вулиці тихенько наспівуємо собі (репертуар же ж у нас український народний), а перед нами чоловік у військовому. Раптом зупиняється, обертається і так на нас глянув, що більше ми на вулиці не співали. Та й взагалі вже було не до репетицій... Сьогодні, напевно, найбільше хочеться – і хочеться кожній із нас – не чогось захмарного, а можливості вільно повертатись додому. Бо дім для нас тепер той рай, який ми втратили...».

P.S. Виставка «Вигнанці» є складовою проекту з ідентичною назвою. У його рамках відкрита до огляду тимчасова експозиція «MATRIX» Олени Турянської в галереї «ICONART». 27 жовтня у Музеї етнографії відбудеться майстер-клас з вибійки, який проведе Олександр Бриндіков. А 7 листопада у галереї «Дзига» Владко Кауфман запрозентує перформанс-інсталяцію «Керована свобода».

Вартє уваги – виставку «Вигнанці» можна буде оглянути до 3 грудня.

Фото Ярини Коваль

12.10.2017

ДИВИСЬ INFO

Хто вони «Вигнанці»: у Львові представили унікальний мистецький проект (фото)

11 Жовтня 2017, 13:02

«Ці історії ми пропускали через себе, особливо, якщо ми плакали разом із тою людиною, що розповідає, а потім – вдома ще раз плакали, коли це все розшифровували», – Ірина Горбань.

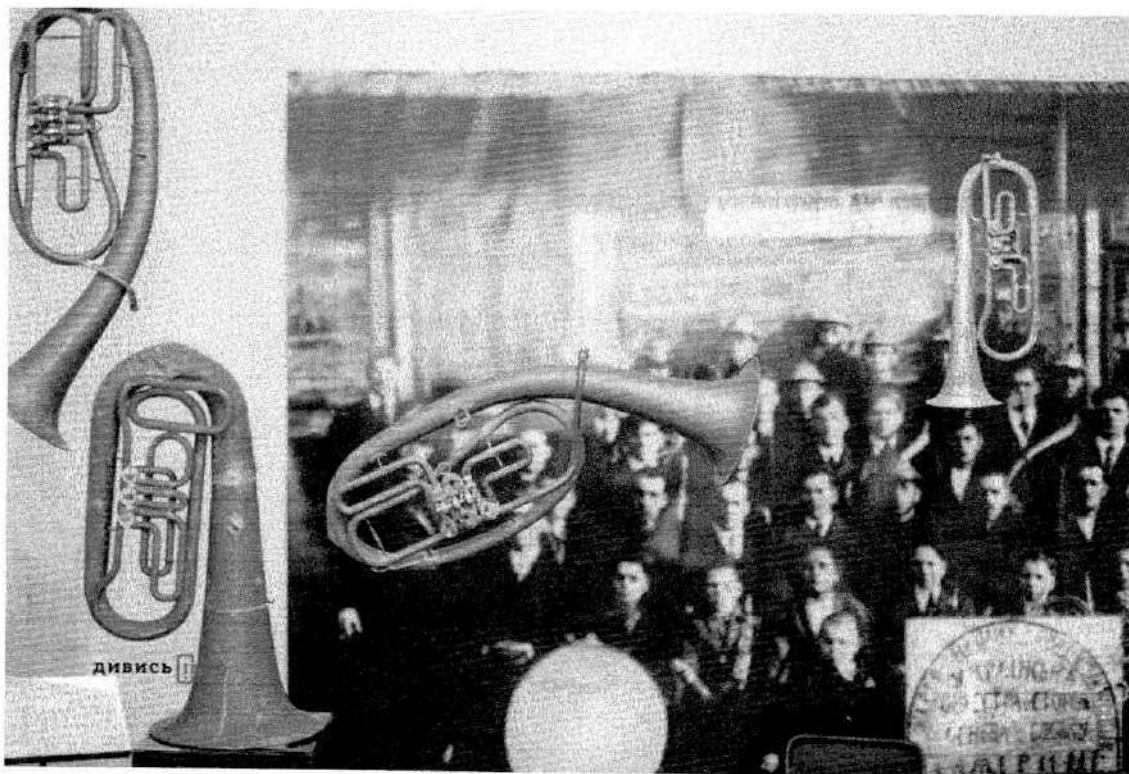
В Музеї етнографії та художнього промислу представили проект «Вигнанці» та однойменну виставку, присвячену долям людей, яких позбавили рідної домівки, вимушеним переселенцям, які намагалися адаптуватися у новому соціокультурному просторі.

Мова іде про три великі переселення, що відбувалися за останні 75 років: у 1944 – 1946 роках відбулося так званий обмін населеннями між Польщею та УРСР;

наступна тема, представлена на виставці – це депортація кримських татар 1944 року; і врешті – вимушене внутрішнє переселення українців та кримських татар з окупованого Росією Криму, а також з Донецької та Луганської областей у 2014-2017 роках, яке частково триває і досі.

«Масштаби цих переселень вражають. У 1944-1946 роках жертвами примусового переселення стали майже півмільйона українців (прим. 482 109 осіб). У 1944 році з Криму депортували майже 200 тисяч кримських татар. Нині історія повторюється: за оцінками міжнародних експертів, через анексію Криму та війну на сході України свої населені пункти вимушені були покинути 1,7 млн осіб, які переселилися в інші регіони України», – зазначено в анотації до виставки.

Ці переселення об'єднані не лише спільною трагедією – позбавленням права проживати на землі своїх предків, їх також об'єднує регіон, який став прихистком для цих людей у 1940-х роках, так, і сьогодні Західна Україна, зокрема, Львів продовжує приймати вимушених переселенців.

Основою для виставки стали спогади людей, які пережили вимушене переселення: тут історія як цілих сіл, так і окремих родин.

Складовою виставки є також емоційне навантаження всіх цих речей, які не можливо просто переглянути – важливо прочитати, усвідомити, спробувати через себе пропустити всі ці історії.

Про особливості цієї виставки та її підготовку ми розпитали **Ірину Горбань – кураторку проекту**, старшого наукового співробітника Музею етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАН України.

Як готувалися ця виставка? Як зародилася ідея цього проекту?

Ірина Горбань: Ідея виставки народилася півтора роки тому, а в тому вигляді, як вона вже є зараз – сформувалася десь в лютому, саме тоді я захотіла пов'язати переселенців і депортованих минулого, із вимушеними переселенцями сьогодення. Тому ця виставка має три компоненти: історія кримських татар, яких депортували у 1944 році, історія переселенців українців із польських терен у 1944 – 46 роках і сучасних переселенців із тимчасово окупованих Криму, Донбасу та Луганська.

На скільки можливим є дослідження матеріальної спадщини українських переселенців із теренів Польщі, чи вона збережена, чи є можливість ще щось зібрати?

Ірина Горбань: Те, що знищене, спалене, не тільки на рідних теренах, але й через те, що рідні не цінують цих пам'яток, звичайно, відновленню не підлягає. Але, якщо сім учасників цієї виставки змогли зробити таку експозицію, уявіть, якби за це взялося більша кількість людей, займалися цим регулярно – результати були б кращими. Люди, із поширенням інформації про цей проект, постійно зверталися, щоб принести до експозиції фотографії, речі ужитку, які залишилися від батьків, навіть хотіли передати їх музею, були і такі, які вже на відкриття виставки щось принесли.

Чи буде ця експозиція постійною, можливо плануєте її ще десь возити?

Ірина Горбань: Якщо місто забезпечить нам виставкові площі, то ми радо зробимо це постійною експозицією. А що до того, щоб показувати її в інших міста – то це тема до обговорення.

Що було найважчим у цьому проекті?

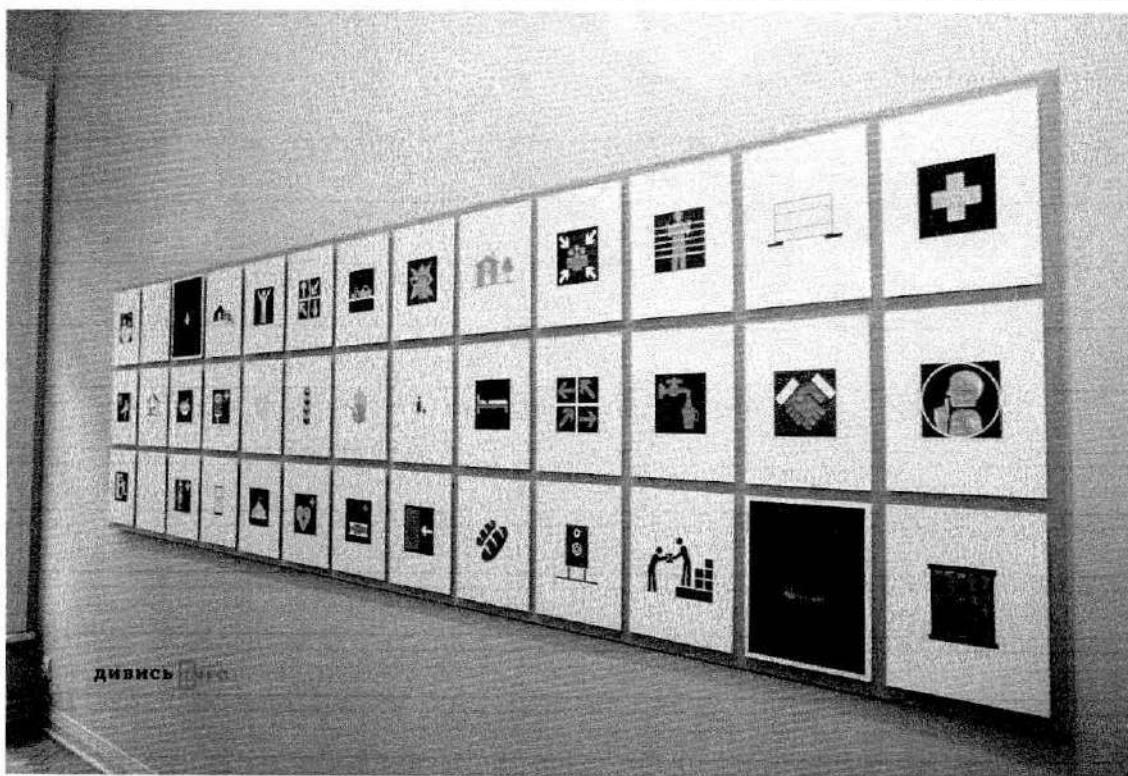
Ірина Горбань: Найважчим у цьому проекті були емоції, вони переповнювали нас коли ми записували історії цих людей, які пережили випробування, виїжджали в різних умовах, бо були такі, що мали час зібратися, а інші його не мали – всі вони стали «вигнанцями». Ці історії ми пропускали через себе, особливо, якщо ми плакали разом із тою людиною, що розповідає, а потім – вдома ще раз плакали, коли це все розшифровували. І цей емоційний момент – він найважчий.

Як Вам вдалося поєднати такі різні історії? Спочатку була концепція чи накопичення самої інформації?

Ірина Горбань: Ні, спочатку це було накопичення, а вже потім вибудовувалася концепція, певний логічний ряд.

Які історії найбільше Вас вразили?

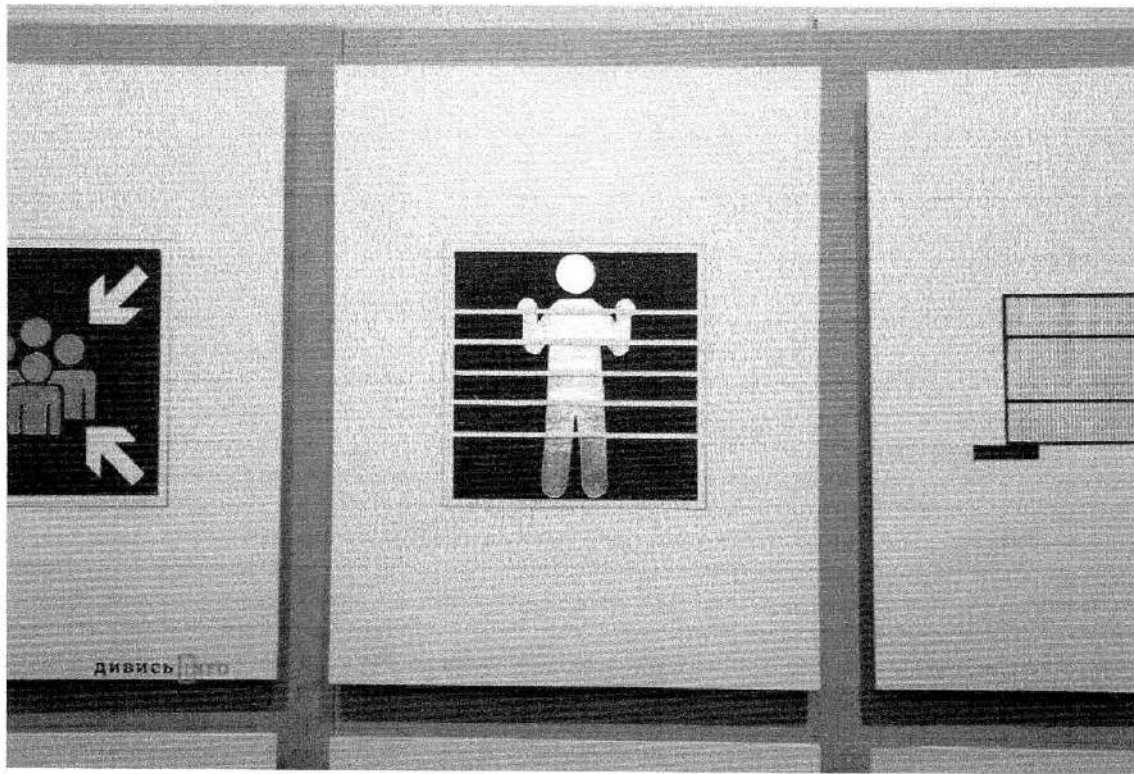
Ірина Горбань: Несподіваною стала історія духового оркестру, який був перевезений із села Босько із всіма музичними інструментами, і, власне, цій історії ми відвели цілий зал. Зараз створено об'єднання «Боцани», воно активно працює, займається відновленням пам'яті про українців, які проживали там, але змушені були покинути рідну сторону. Вони їздять кожного року на ці терени, підтримують пам'ять про сліди своєї присутності в цьому місці. Ми зуміли налагодити чудову співпрацю. Чи, наприклад, сучасна історія фольклорного гурту «Дивина» із Донецька, учасниці якого таємно вивезли свій оберіг – давню вишивану сорочку, яка представлена на виставці.

Розкажіть, будь ласка, про співпрацю у створенні кримсько-татарської частини експозиції.

Ірина Горбань: Так, звичайно вони відгукнулися, зокрема Руستم Аблятіф, член Громадської організації «Кримський Інститут громадянського суспільства», коли почув про цей проект, почав приходити, приносити матеріали, проявив ініціативу. Для спільноти кримських татар це все дуже важливо, щоб на них звернули увагу, і говорили про їхні проблеми.

Також ми поспілкувалися із **головним художником проекту, Головою Асоціації музеїв та галерей Остапом Лозинським.**

Розкажіть про концепцію виставки, про ключові речі, які тут представлені.

Остап Лозинський: Найважливішим у цьому проекті було показати долі людей, які потрапили в певні історичні та політичні ситуації, та те наскільки вони могли, чи не могли цьому опиратися... І, так само, через їхні долі хотіли проілюструвати події, що відбувалися в проміжку майже 75-ти років. За цей час нічого не змінилося, не зроблено висновків із історичних подій. Цікаво було проаналізувати, що люди у таких ситуаціях колись забирали з собою, в першу чергу, а що брали тепер. Раніше люди брали з собою книги, ікони, одяг, якісь пожитки. Зараз, всі сучасні переселенці, яких ми опитали, брали із собою, комп'ютери, флешки, документи, гроші. Отже, беруть із собою інформацію – те, що в наш час є важливим, також беруть телефони, щоб бути на зв'язку з рідними, щоб не загубитися в часі і просторі.

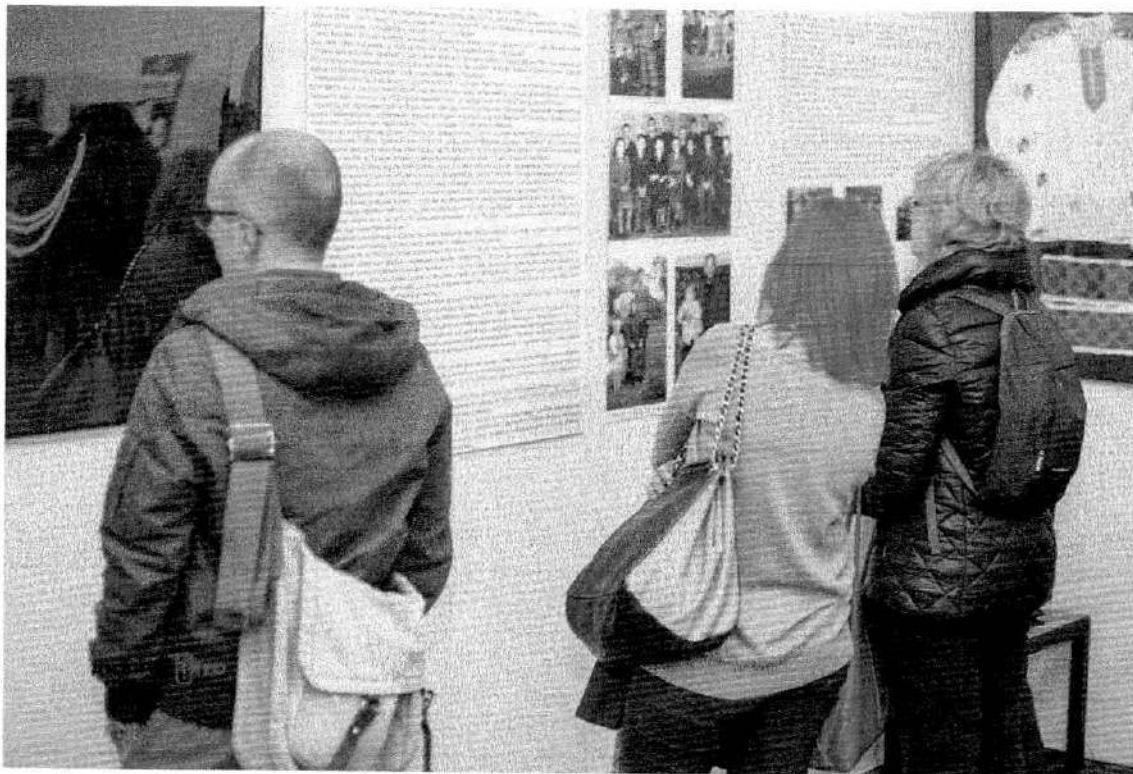
Яка концепція представлення на виставці текстів і пам'яток?

Остап Лозинський: Здебільшого тексти відповідають експонатам або експонати текстам. Вони не є науковим, здебільшого це є інтерв'ю із живими людьми, які

розповідають певні історії, там згадуються певні речі, відповідно їх ми намагалися представити.

Які цікаві експонати чи історії, представлені на вставці?

Остап Лозинський: Є низка дуже цікавих експонатів. Часто люди розказували, що нічого не встигали з собою взяти. А є і інші історії, про людей, які фактично забирали все село з собою, церковні предмети, іконостаси, все, що мали у хатах, в останньому залі представлена історія, коли люди забрали цілий духовий оркестр. Інші історії дуже плачевні, коли нічого не встигалося забрати, і на збори залишалися лічені години, чи, навіть, хвилини. Іноді, люди гинули в дорозі, старші люди, діти. Насправді, все відбувалося по-різному. Ми не уникали і комічних ситуацій, життя триває, тому залишається місце для позитивних історій. Наприклад, коли згадують як їли ковбасу в шафі, а потім за це діставали. Ми експонуємо двері цієї шафи, і спогади того хлопчика, який вже давно ним не є, але досі пам'ятає як діставав від тата поза вуха. Цікава історія розповідається в залі кримських татар, коли жінка купила в антикварному магазині фотокартку, і впізнала на ній свою маму.

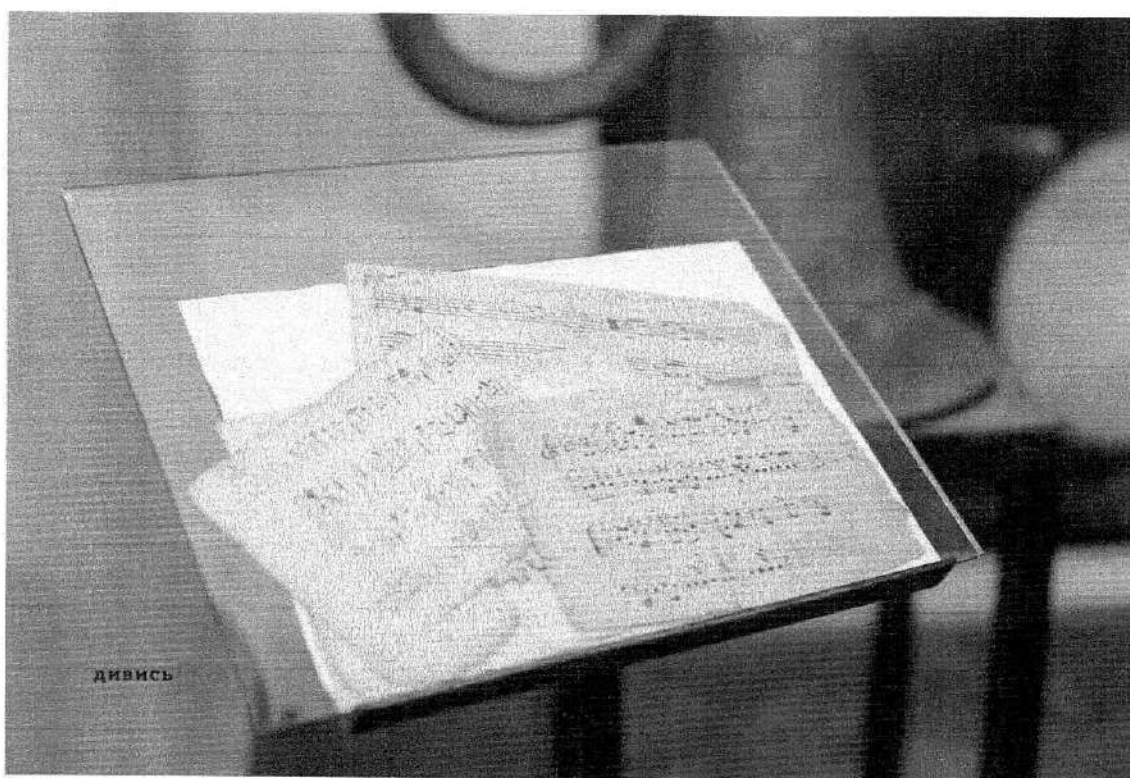

Як Вам вдалося поєднати історії кримських татар, українців, а також різні за часом події?

Остап Лозинський: Ми не розказували про етапи, за принципом якоїсь хронології – ми розказуємо про долі людей, а вони однакові. Якщо говорити про депортації татар чи українців, то вони відбувалися в межах тої самої країни, тут до них відносилися однаково, як до товару чи до худоби... Тому, це було дуже легко поєднати, і не було ніякого дисонансу.

Чи будете продовжувати цей проект?

Остап Лозинський: На основі матеріалів зібраних під час цього проекту, плануємо зробити якесь видання, можливо видати наукову працю, чи альбом, бо обсяг дуже великий. Ми надіємося, що за два-три роки ми зможемо упорядкувати цей обсяг, і, можливо, випустити щось у друкованому вигляді.

Виставка зібрала сотні важких, але одночасно життєствердних історій, які ще раз повертають нас до перегляду непростих, жахливих депортацій та переселень, які відбувалися за останні 75 років. Візуальний концепцію виставки представлено

через тему потягів від товарняка до звичайного пасажирського вагону, тему предметів, які люди беруть у таких ситуаціях із собою: побутових речей, одягу, вишивки, ікон, книг, комп'ютерів, телефонів та ін. Представлені артефакти – це лише не великий етап, який звертає увагу до спомину про важкі моменти прийняття політичних обставин, опору цим обставинам, складну соціальну адаптацію в зовсім чужому середовищі. Тема невичерпна, що вартує лише згадати Акцію «Вісла», обмін окремими ділянками фронту між Польщею та УРСР, виселення українських сімей до Сибіру та ін.

Участь у проекті взяли близько сімдесяти респондентів, а також зо три десятки сімей переселенців надали матеріальні пам'ятки для експонування.

Також в рамках проекту відбулося відкриття виставки Олени Турянської «MATRIX», виставку можна відвідати з 6 до 18 жовтня 2017 року в Галереї сучасного сакрального мистецтва «ICONART». Вже 27 жовтня відбудеться майстер-клас з виготовлення вибійки, який проведе Олександр Бриндіков («Майстерня вибійки»), де можна буде виготовити орнаменти на тканинах з кримсько татарськими та українськими мотивами у Музеї етнографії та художнього промислу. 7 листопада у галереї «Дзига» свій перфоманс-інсталяцію «Керована свобода», у рамках проекту «Вигнанці», представить Влодко Кауфман.

Проект «Вигнанці» – це платформа для дискусії про непрості історичні та політичні обставини, з якими стикнулися люди за останні 75 років, до самоаналізу, а найголовніше – до збереження пам'яті про ці події для нащадків.

Підготувала Мар'яна МАКСИМІВ

Фото: Микита ПЕЧЕНИК

Читайте новини та найцікавіші статті у **Telegram** Дивись.Інфо.

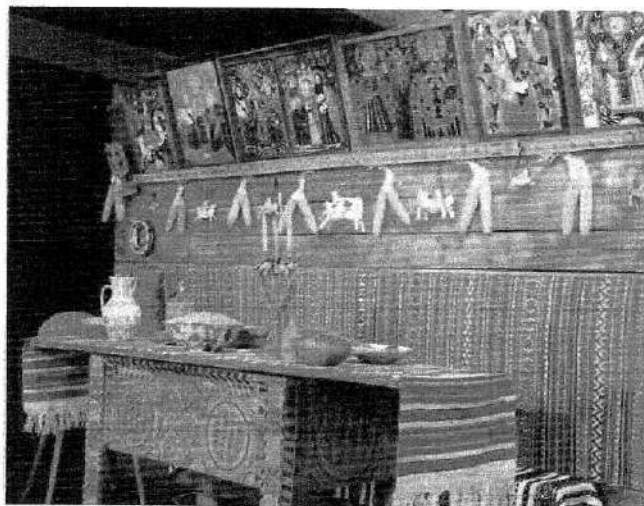
ВСЕ БУДЕ ГУЦУЛІЯ!

Ярина ВИННИЦЬКА

Про різдвяні чудеса на виставці «Гуцульське Різдво» у Національному музеї ім. А. Шептицького

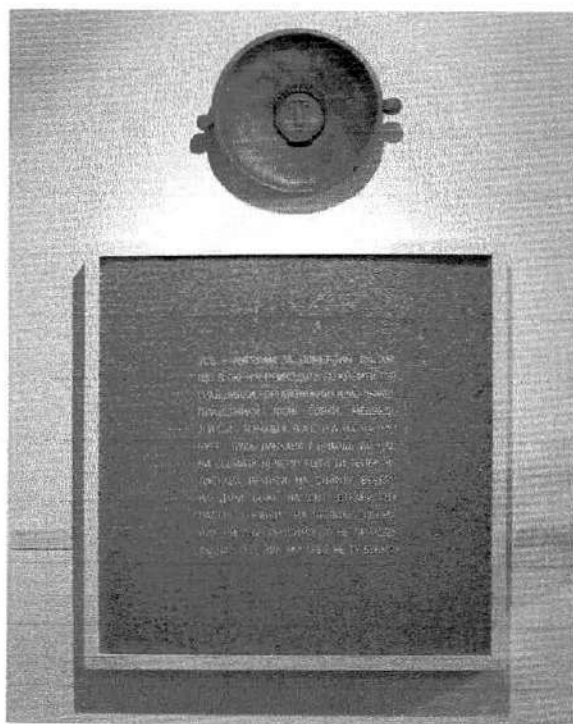
Уявіть собі – ви у Львові на проспекті Свободи, заходите у Національний музей ім. Шептицького, відкриваєте двері у виставковий зал, а звідти вам в обличчя – гостре морозяне повітря. За дверима святково притрушені снігом гори, десь далеко гавкає пес і чути дзвоники колядників... Заходите досередини. У залах тихо-тихо. Якість і глибина тиші беззаперечно вказують на те, що ви знаходитесь в Карпатах, висота щонайменше 800 метрів над рівнем моря.

Перший зал – «Святвечір»

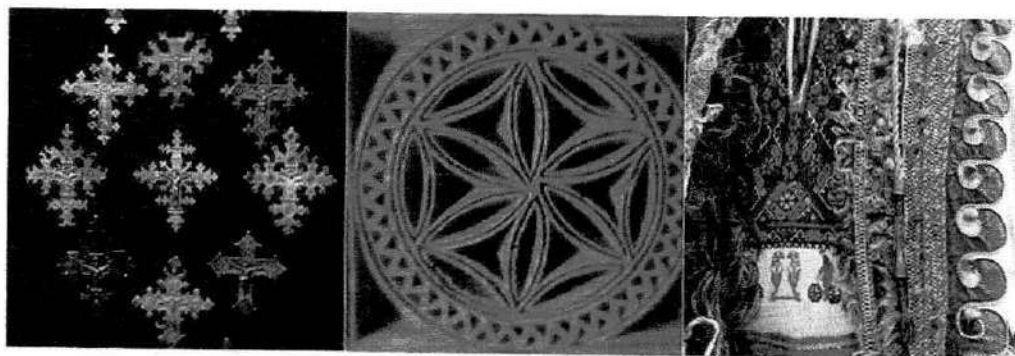
Це нагода зазирнути у вікна до гуцульської світлиці: різьблений стіл, хатні образи над столом, трійця на столі. Здається, газдиня щойно вийшла за черговим смаколиком і зараз повернеться. Золота пшениця у «празниковій» мисці нагадує, що це Різдво. Зерно – головний символ різдвяної містерії. Маленький золотий пшеничний еліпс вмістив у собі весь грандіозний цикл Життя і Смерті – з нього проростає новий колос і ним завершується черговий урожай. Зерно – у поминальній куті і у дідусі, куди поселяються предки на час свят. Тому за задумом креатора виставки Остапа Лозинського, точкою відліку експозиції є ікона із зерна

(настінна інсталяція справа від входу – не пропустіть!) і дерев'яна тареля з обличчям предка, який уважно спостерігає за всім, що відбувається в залі і в житті.

Поруч «наглядова рада» із хатніх ікон на склі. У теплих поглядах святих – Миколая, Богородиці, Варвари – можна погрітись, як біля ватри.

Переходимо до наступного залу (сніг порипує під ногами) і потрапляємо у чоловіче царство. **Зал «Газда».** Тут пахне справжнім чоловіком – порохом від інкрустованих порохівниць і тютюном зі старих люльок. У цьому залі розумієш, що кожен гуцул був трохи чарівником: в його руках проста дошка перетворювалась на різьблені скрині, сира шкіра тварин – на святкові кептарі, череси і табівки. Він вмів місити глину і робити з неї поливані миски, заговорювати вогонь і метал, перетворюючи їх на сонячний мосяж. У цьому залі можна побачити старовинні газдівські хрести шириною з долоню: вони досі пропікають навіть крізь скло виставкових площин. А пістолі і топірці бринять і підстрибують від акумульованої у них століттями чоловічої потуги.

***Перед відвідинами цього залу просимо зауглвити значення слів «кептар», «черес», «табівка», «мосяж».

Далі – «Коляда»

Ви потрапляєте у наступний зал якраз тоді, коли закінчилась Різдвяна служба Божа і табір колядників чекає на благословення від священника. Усі в крисанях і шапках-рогачках. Буйні вітри ворушать кольорові кутаси сердаків. Береза з дерев'яним різьбленим хрестом у руках, Тримбіташ з трембітою, Скрипичник зі скрипкою, Кінь зі скарбонкою і бесагами. І всі, як один, з бартками.

Березою обирали найдостойнішого. Він керував усім обрядом, заспівував коляди, складав віншування і дякував на останок газді та газдині. Тримбіташ трембітав на вході і виході з хати. А ще по голосу трембіти визначали, де саме зараз перебувають колядники. Кінь збирав гроші в скарбонку і носив важкі бесаги з наколядованим добром. В одній хаті коляда могла тривати дві-три години поспіль, адже співали усім: газді, газдині, парубкові, дівчині, дітям – кожному, хто був у хаті, а також тим, кого вже нема. Гуцульська родина мала за честь прийняти у себе «гостей від Бога» і ретельно готувалась до їх зустрічі.

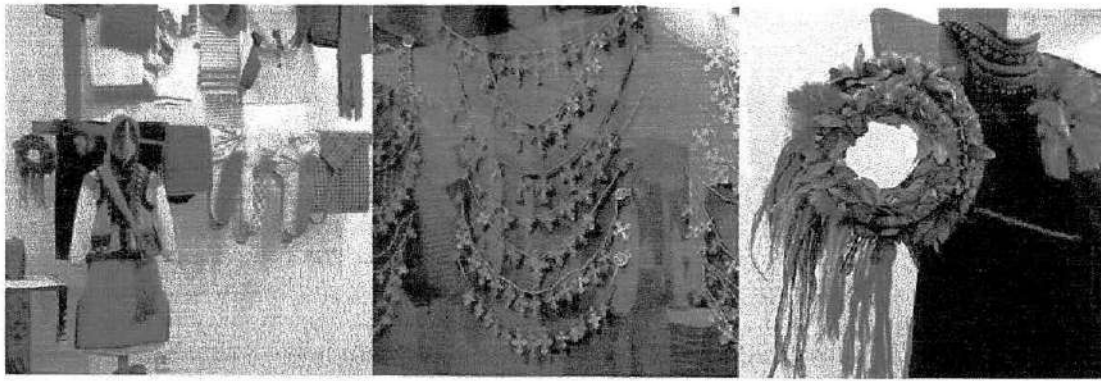

Головна інсталяція у залі присвячена ритуальному танцю «Плес». Бо де ще в Україні танцем славлять рожденного? *«Ми коліднички, чесно вважаймо, барточки срібні вгору здіймаймо!»* - гуцули раптом підкидають бартки і танцюють у залі «плес» так, як вони це робили споконвіку на подвір'ї кожної хати.

*** нові слова для гугл-пошуку: «крисаня», «сердак», «скарбонка», «бесаги», «бартка»

Разом з колядниками заходимо у наступний зал до «Газдині»

Жінка прикрашала до свят себе, оселю і весь світ навколо. Тому цей зал вибухає кольорами, адже тут представлено найкраще «людине» (одяг) гуцулок кінця ХІХ – першої третини ХХ ст. Вишиті сорочки з Пістиня, Яворова, Косова, запаски, кептарі, перемітки, шальянові хустини, уплітки з бовтицями та чільця. А біля стендів з прикрасами можна стояти безконечно і милуватись, милуватись, милуватись писаними пацьорками, силянками з бісеру, згардами і чепрагами.

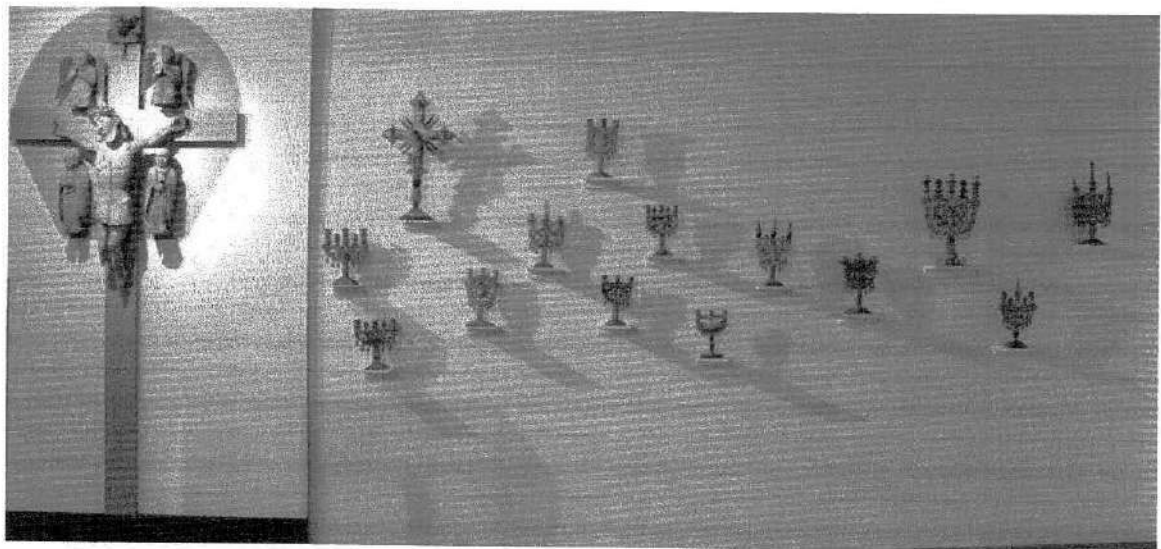
Мені здається, всі ці намиста нагадують нам, жінкам, відблиск втраченого раю. Бо чому ще тоді ми так несамовито любимо нашійні прикраси?! Колись за доступ до такої краси треба було віддати корову, пару волів і декілька моргів поля. А тепер всього за 20 грн. (ціна квитка на виставку) ви можете потрапити у жіночий рай.

*** Див.: «уплітки», «бовтиці», «перемітки», «чільце», «чепрага», «згарда»

Останній зал – «Йордан» або «Ардан»

Заходиш і відразу перед тобою скляний/дзеркальний Йорданський хрест. Водосвяття завжди відбувалось біля гірських рік, у льодовій товщі яких витесували великого хреста. Підходиш до дзеркала-хреста і заглядаєш собі в душу, а там разом з вами з'являються тіні ваших предків. Ніякої містики – просто зверху під стелею закріплене велике старе чорно-біле фото. Та все одно від цієї інсталяції – мороз по шкірі (а може це йорданський мороз прихопив?).

Тіні стають головними дійовими особами. Вони здаються живими і наділеними самосвідомістю. Тіні повсюду: від великого придорожнього хреста з херувимами, ритуальних підсвічників-трійць; а чорно-білі документальні зйомки гуцульської коляди – як одна велика рухома тінь.

І трійця. Без цього дерев'яного різьбленого свічника годі уявити гуцульський Йордан. З трійцями (а ще з розписаними дзбанками, коновками, цебриками і

баклагами) приходили на ріку. Після обряду запалені трійці подавали священику і той тричі занурював їх у воду. Із запаленими свічками повертались до хати і господар виводив полум'ям хрести-обереги по хаті. Трійці запалювали лиш на Йордан, Святвечір, під час похорону, бурі чи при складних пологах.

Отак ми відсвяткували свята по-гуцульськи: «Декуємо сему дому-господарю і дай Боже в щасті-гаразді наступних діждати»!

Тож поспішіть до Гуцулії – вона чекає вас до 29 січня за адресою Львів, пр. Свободи, Національний музей у Львові ім. А.Шептицького. Поспішіть, бо сьогодні гуцульське Різдво перетворюється на «фата моргану», на міф. І ця виставка – його тінь і його концентрат. Вона справжня, як завивання вітру чи вовка. Вона проста і щира, як дитяча молитва. І стильна, як гуцульський фраер у шапці-рогачці з інкрустованою люлькою в зубах. Параджанову сподобалось б. А хто серед експонатів знайде вишитих гуцулів на роверках, тому обов'язково цього року усміхнеться вдача!

Художник проекту – Остап Лозинський

Куратор проекту – Любава Собуцька

Координатори проекту – Ромко Зілінко і Олександр Бриндіков

03.01.2017

<https://zbruc.eu/node/60709>

ПОМІЖ ГОСПОДАРКОЮ І БОГОМ

Розмовляла Наталія Космолінська

Колись цей дзвінко-барвистий, «усміхнений» світ народної ікони зустрів «своїх» і гостей майже в кожній українській хаті. Мальовані сільським майстром поміж клопатами з господаркою, худобою, полем\лісом, ці життєрадісно рум'яні Бог-отці, Ісуси, Богородиці, Миколаї, Юрії, Варвари не осуджували, а, скорше, співчували і підбадьорювали, що все так не буде... Бо хто краще за них мав розуміти, як непросто живеться простому селянинові поміж законами небесними і земними.

Цій «хатній» сторінці українського сакрального іконопису історія залишила не так вже й багато часу – менше ста років: поміж серединою XIX ст. і Першою Світовою. Скільки тих ікон було намальовано, де і хто малював, сьогодні не знає ніхто. Вчених від мистецтва і етнографії довгий час не цікавили ці «непрофесійні» образи, а час і прогрес не залишили їм жодного шансу в боротьбі з дешевими і «гарними» паперовими образками. Тож виставка «Коли святі усміхаються» в Національному музеї у Львові вперше в такому об'ємі зібрала хатню ікону на дереві наївного письма Буковини, Гуцульщини та Покуття з музейних та приватних збірок. Це – результат майже чотирирічного дослідження наукових працівників музею Романа Зілінка і Остапа Лозинського.

Як розповів куратор виставки Роман Зілінко, основою виставки, яка складається зі 170 ікон, є збірка Національного музею (близько 50 пам'яток), шість залучені зі збірок Музею народної архітектури і побуту, декілька – зі збірки отців Студитів і колишньої колекції отця Харкавого (яка тепер є в семінарії), решта – з приватних збірок, бо якраз в останнє десятиліття ці ікони нарешті почали активно збирати.

– Виставка завершила рік Шептицького у Львові. Чому саме народною іконою, а не чимсь, більш безпосередньо пов'язаним з Шептицьким?

– До ювілею Шептицького ми зробили експозицію в старому корпусі Національного музею, на Драгоманова. А вже коли планували традиційну щорічну репрезентаційну виставку на кінець року, до Андрія, наполягли на народній іконі.

Нашим завданням є показати цю унікальну традицію. Вона є маловідомою, але нею щораз більше цікавляться, і хочеться показати найкращі речі, показати джерела народної культури, і представити це явище якнайширше. На виставці можна побачити практично все, що є у Львові (ікони з тих колекцій, до яких ми мали доступ), з народної ікони Гуцульщини, Буковини, Покуття. І ще трошки ширшу географію: є ікони з Радехова, з Жовківщини, з Тернопільщини, з Франківщини.

– Тобто, це ікони, мальовані самодіяльними майстрами що називається «як сі вдалось», як вони вмiли і розуміли, дуже умовно дотримуючись канону.

– Питання канонічності ікони виникло щойно в ХІХ ст. в середовищі російських богословів. Щодо ікон, мальованих народними майстрами, то вони, безумовно, дивились на церковні взірці, але трактували їх на свій розсуд. Ми почали свою виставку з галицької народної ікони, щоби показати дещо ширший ареал цього напрямку і багатство цієї традиції, про яку ми так мало знаємо. Крім цього, маємо тут кілька більш давніх церковних ікон, щоби показати джерела горизонтальної фризної композиції та іконографії народної ікони. Народні ікони Галичини, Гуцульщини, Буковини, Покуття, а також Поділля, Наддніпрянщини, Чернігівщини часто є в формі таких довгих горизонтальних полотен чи дощок, де рядком будуть зображені обрані святі. Ця композиція походить від епістилії (з грецької «поставець») – довга дошка, яка ставилась на первісні переддвітарні перегородки. На ній зображалась ікона Христа в оточенні Богородиці, Івана Предтечі та святих, що схилились до нього в молитовних позах. Одним з таких пізніх – кінця ХVІ ст. – прикладів на виставці є хрестоматійна пам'ятка з Ісаїв, де рядком зображені Архангел Михаїл, Св. Миколай, Богородиця Втілення і Св. Параскева. Що доводить, що іконографія народної ікони не взялась нізвідки, а походить з церковної традиції.

В ХVІІ-ХVІІІ ст. була дуже поширена народна гравюра – це був найдешевший спосіб отримати зображення зі святими. І на виставці є цікавий приклад застосування цієї гравюри: ікона невідомого походження з Буковини чи Закарпаття – оздоблена дошка, на яку наклеєні дереворити з образами Параскеви, Богородиці та Іван Сучавського. Так могла виглядати на той час хатня ікона в не дуже багатих господарів. Бо ці відбитки коштували копійки, вони друкувалися не тільки у великих друкарнях (Почаєві, Крилосі, Львові), але й у маленьких. Зрештою у майстра в друкарні можна було купити кліше (матрицю) і штампувати ці гравюри самотужки, а потім продавати на ярмарках чи під церквою. Такі гравюри були поширені і по церквах – це був дешевий спосіб оздоблення церкви, такого собі

тимчасового іконостасу. Реставратори часом знаходять залишки таких гравюр на вітварній стіні. Отже – це початки традиції.

– Власне, що думають наші дослідники про передумови виникнення явища хатньої ікони?

– Хатня ікона розквітла в ХІХ ст., коли вже в селі з'явився якийсь достаток і можливість купити до хати якусь мальовану річ. До того часу в селянській хаті могли бути хіба прості різьблені речі, переважно хрести. А вже в ХІХ столітті по всій Україні, від Чернігівщини і Сіверщини до Бойківщини і Лемківщини з'являються різні регіональні осередки майстрів хатньої ікони, які пропонують недорогі, мальовані на полотні, дереві, склі ікони. Ця традиція проіснувала короткий час. Найбільш ранні відомі нам ікони датовані серединою ХІХ ст., найпізніші – 1910-ті роки. Відповідно, це лише два-три покоління майстрів. А згодом з'являються так звані «олеодруки», які спершу існували паралельно, але з часом почали витісняти мальовану хатню ікону. Бо вони були дешевші, вони були кольоровіші, а, відповідно, «гарніші». А в радянські часи, в 1960-70-ті, їх замінила розмальована ч/б фотографія, яку продавали по потягах і базарах. Наразі нам йшлося показати саме цей період народного примітиву\наїву в іконі. Якраз на Гуцульщині, Буковині і Покутті маємо «чистої води» народне мистецтво ікони.

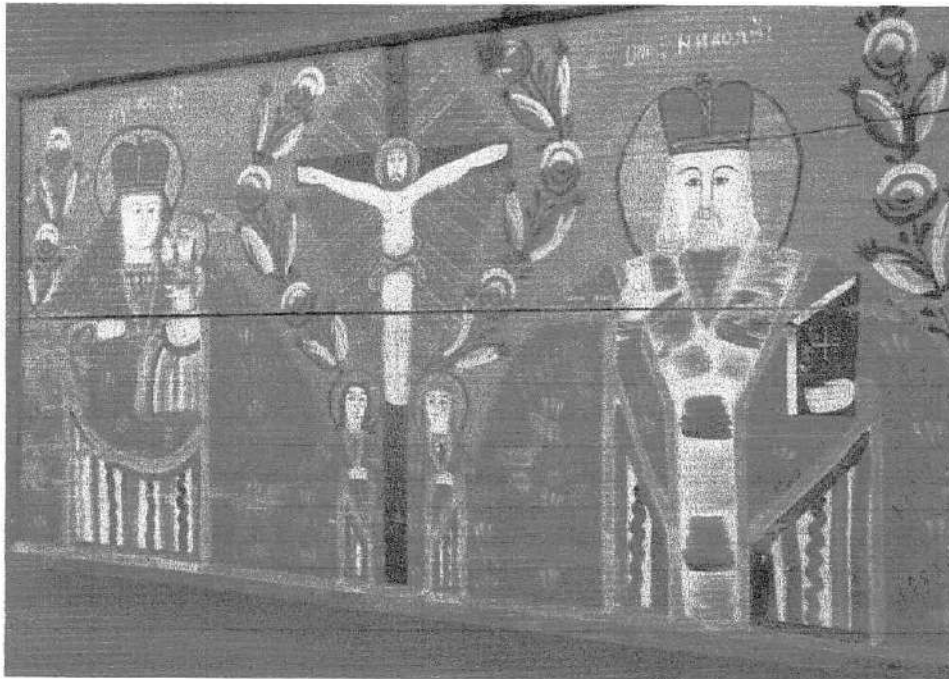
– Чому саме тут? Найбільш віддалений від цивілізації край?

– Важко сказати – чому. Відчутно, що майстри, які малювали ці ікони, на щодень займалися традиційними роботами в полі, а ікона була для них певним підзаробітком. Ми дуже мало знаємо про те, як виглядало то мальовання, хто то малював? Хіба можемо говорити про те, де їх знаходили. Але поки ці ікони опинились на цій виставці, то вони різні руки перейшли, тому ця інформація теж досить умовна. Але якісь регіональні особливості згрубша окреслити можна. І ми їх так умовно і ділимо: буковинські пам'ятки (їх, до речі, є найбільше), Покуття (Городенка, Коломия, Богородчани), і Гуцульщина (Косів, Кути, Старі Кути...). Чим вони відрізняються від народної ікони з інших регіонів України – що це не були ані цехові майстри, ані артіль, які працювали на більші замовлення. Це суто роботи народних майстрів, але ми практично нічого не знаємо: хто це малював, звідки ці речі..... Зараз ми вже багато знаємо про ікону на склі. Завдяки альбому Оксани Романів-Тріски, який вона зробила спільно з Інститутом колекціонерства, цей матеріал є досліджений і це явище вже зафіксоване в нашій історії мистецтва. Матеріал по хатній іконі є ще недослідженим, досі не було якихось об'ємних

публікацій на цю тему. Тож ця виставка (170 ікон) фактично є дослідженням, першою спробою широко представити цю традицію. Вперше ми спробували погрупувати ці ікони хронологічно, стилістично, якісь географічні акценти розставити.

– **Хто був улюбленцем селян, яких святих найчастіше зображували?**

– Найчастіше то був Деїсис: в центрі Пантократор, Богородиця і Іван Предтеча, як головні заступники перед Христом за людей. І щойно в XIX ст. витворився культ Св. Миколая. Хоча культ Миколая на наших землях є дуже давній, свято Миколи Мокрого сягає X-XI ст.. Але саме у XIX ст. Миколай стає супер-популярним святим, помічником в усіх потребах, до якого звертаються в усіх життєвих колізіях. Тому на хатніх іконах ми найчастіше будемо бачити Богородицю, Миколая і в центрі розп'яття, або часом Отця-Пантократора. Цей потрійний образ є універсальним для народної ікони всієї України. Зрідка ще можна побачити Св. Юрія, Варвару чи Покрову. Цікаво, що взірцем для розп'яття часто був образ Чудотворного Розп'яття Милятинського (з с. Новий Милятин на Львівщині), яке після Другої Світової опинилось в Кракові, там дуже характерно вигнута фігура Христа.

– **Ці ікони досить великі, де в хатах було для них місце?**

– Зазвичай в світлиці навпроти дверей. Коли повертав з сіней до кімнати, то якраз бачив перед собою цей хатній іконостас. З оцими довгими іконами пов'язаний ще один цікавий момент: є гіпотеза, що майстри малювали ікони на полотні «на метри», тобто, рулоном. І вже на базарі відпродували кавалки з тими святими, яких хотів покупець. Цьому є матеріальне підтвердження: при огляді ікон на полотні часом бачиш, що з одного боку зображення є незамальоване полотно, яке йшло на підрамник, а з другого розріз проходить впритик, «по живому». Ще одне підтвердження маємо на виставці: на одній з ікон є відразу дві дати – праворуч і ліворуч. Скорше за все, це саме для того, щоби її можна було розрізати при потребі і продати, як дві окремих. І це цілком вірогідна гіпотеза, бо народне мистецтво завжди є практичним. Не їдеш на базар із заладованою підрамниками фірою, а один рулон поклав і все. Одна з родзинок виставки – розписані облоні (заслони на вікна) з с. Тисівці Сторожинецького району Чернівецької області, тепер вони

знаходяться в колекції Музею народної архітектури і побуту. Коли господарі були вдома, облоні були відкриті іконами до хати, а коли вони їхали десь на ярмарок, закривали віконниці, і «Святі Миколаї їм хату стерегли». Знову такий чисто утилітарний момент.

– **Що відразу, з порогу, відрізняє народну ікону від професійної, так це інтенсивність кольорів.**

– Чим простіший майстер, тим відкритіший колорит, коли фарби не змішуються, а накладаються просто з банки готові, і в роботу йдуть найперш ті, що найяскравіші. То вже художник, зіпсутий освітою, буде шукати якихось нюансів.

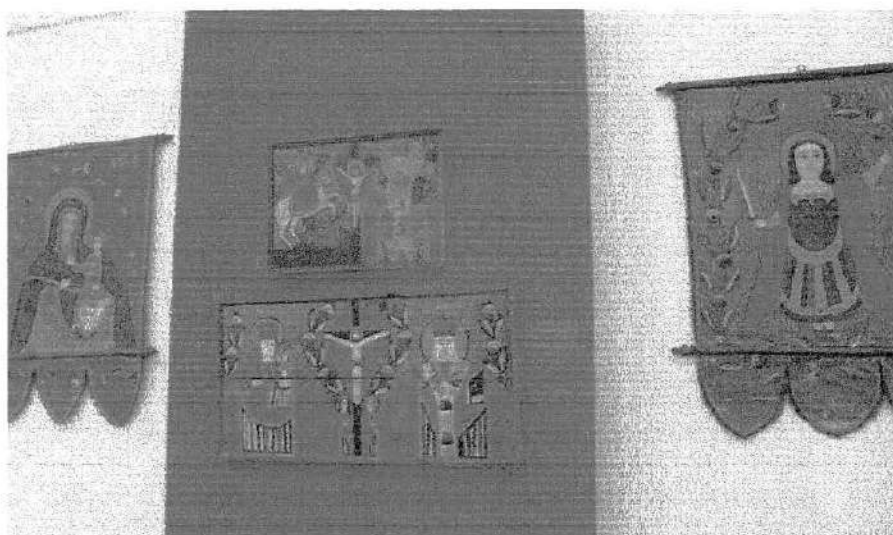
– **І багато було таких майстрів?**

Остап Лозинський: Коли ми починали займатись цією темою, то у нас було таке враження, що цих майстрів було дуже багато. Бо всі ці ікони виглядають дуже різними. Але коли ми почали більше їздити, більше дивитися, то зауважили, що між ними багато подібного. Тож по великому рахунку зараз можемо визначити не більше п'яти-семи осередків або родинних майстерень у цьому регіоні – Буковині, Гуцульщині і Покутті. Але вони були дуже продуктивними, малювали багато.

Знову ж таки, традиційно вважалося, що одні майстри малювали ікони на склі, а інші – на дереві. В процесі підготовки цієї виставки ми побачили, що багато майстрів, ті самі буковинські, малювали і ті, і інші ікони. Коли ми дивимось на зворотну сторону цих ікон на склі, ми по тих мазках пізнаємо майстра, який малював ікону на дереві. Хоча нібито ікона на склі є інакшою, складнішою, контур там є більш віртуозним. Якби ми оглядали тільки лицьовий бік ікони, то ми б ніколи б навіть не подумали, що її робив той сам майстер, що й ікону на дереві. Тільки що ікону на склі йому було легше зробити, бо він мав гарний зразок – підклад, за який їм служили, як правило, якісь друковані речі, які підкладали під скло і перемальовували. Щоби вийшов дзеркальний відбиток, майстри ці олеодруки намащували олією, папір ставав прозорим. Але деколи вони забували перевернути аркуш, тому Миколай може раптом благословляти лівою рукою. Нам вдалось дослідити, що подекуди ці групи богомазів могли виконувати замовлення і

для церков. Ясно, що там вони більше старались, пробували якось моделювати обличчя, руки. Власне, на виставці ми показуємо ці приклади: хатня ікона, а поруч – хоругва для церкви роботи одного й того ж майстра.

Цікаво також, що ікони на дереві, принаймні на Гуцульщині і Покутті, часто малювались за допомогою трафарету. Коли ми на початку роботи з цими іконами їх уважно роздивлялися, було таке відчуття, що щось тут не так, наприклад, що всі руки складені однаково: і ті, що тримають, і ті, що благословляють... А потім на деяких іконах ззаду ми помітили відбитки трафарету. Майстер ставив ікону сушити, десь притулив трафарет, і відбиток залишився на дереві.

Роман Зілінко демонструє залишки трафарету на іконі

– Це майстри в такий спосіб збільшували продуктивність?

– Скорше, полегшували процес малювання.

– **А взагалі як швидко малювалась така ікона?**

– Три-чотири в день. Тобто, цих ікон було багато, а тим не менше, ми нічого не знаємо ні про цих авторів, ні про умови, ні навіть про кількість створених ними ікон. Це ж мальовано простими сільськими майстрами, які по собі не залишали жодних документальних відомостей. Досі не знайдено жодної підписаної ікони на склі. На іконах на дереві є кілька імен, але скорше за все вони належали замовникам, а не автору.

– **Але ж це ж вже ХІХ ст., друга половина, вже ж з'являються якісь етнографи?**

Роман Зілінко: Є тільки одне записане інтерв'ю з Каролем Німчиком – молодшим представником родини майстрів з Богородчан. Можливо, вони походили з Німеччини чи Чехії, звідки й таке прізвище. Він розповідав, як виглядала ця родинна майстерня: батько купував скло, замовляв рамки, малював контур рисунку на склі, мама їх розмальовувала, діти помагали, тло замальовували, найменші дітки стерегли, коли ікони сушилися. Бо ікони олійними фарбами були мальовані, їх розкладали на сонці і треба було пильнувати, щоби якісь кури чи пси не потовкли. Тобто, ціла родина була заангажована в ту роботу. І це єдине, що ми знаємо. Щоправда, ґрунтовно в архівах на цю тему не шукали, але, скорше за все, наскільки я орієнтуюсь в ситуації, цих відомостей і не буде. Можуть бути хіба якісь згадки в якихось інвентарях-переписах, що якась-там родина займалась малярством, але яким, що, звідки? Тим більше, що ці ікони не толерувалися церковною чи світською владою, як щось вартісне. Це були копійчані ярмаркові ширвжиткові речі. Є спогади чернівецького колекціонера Івана Снігура, який розказує, що в 1920-30-х рр. в Чернівцях на ярмарку, коли з'їжджалися малярі продавати ікони, то жандарми могли ці ікони побити. Бо вони трактували це як нечинне «богомазство».

Остап Лозинський: Перші дослідження іконопису на склі були написані з відстані певної поблажливості «хтось щось маже, ми про це напишемо». Але вже з 1920-х років з подачі авангардистів почалося глибше вивчення цього напрямку народного мистецтва. Тоді як на народну ікону на дереві взагалі не звертали увагу дуже довго. Її ще могли показати на виставках, але музеї гребували брати це до своїх фондів.

– Навіть Національний музей не брав?

Роман Зілінко: В Національному музеї в 1930-х рр. Свінціцьким була організована одна з перших виставок народного примітиву, що вже говорило про певне зацікавлення. А в колекції ці ікони були ще від початку її формування. Тут на виставці є експонати, які надійшли до музею ще до 1907 року.

Остап Лозинський: Таке враження, що їх, власне, купили на ярмарку. В ідеальному стані, чистенькі, гарненькі. Але колекція хатньої ікони в нашому музеї не є насправді чисельною. При загальних фондах іконопису близько чотирьох тисяч народних ікон в нас є лише кілька десятків. Ними ніколи не було спеціального зацікавлення, тому що вважалось, що це кітч, ширвжиток. Першими на ці ікони звернули увагу наші легендарні колекціонери Гречко і Вітрук. Натупне покоління колекціонерів '70-80-х цікавилось в першу чергу іконами на склі, а на ікони на дереві дивились крізь пальці. І дуже шкода, бо в результаті багато цих ікон вже в '90-х вивезли з Галичини, в тому числі до київських колекцій. Тепер вже трошки почали їх цінувати, деякі художники навіть почали їх відтворювати.

Роман Зілінко: Ми довго йшли до цієї виставки. Бо навіть випозичити ці всі роботи з приватних колекцій – знати, що де є, вивчити, продумати, що де показати... Тепер можна вже буде зробити ґрунтовніші висновки. Зараз готуємо альбом карпатської хатньої ікони.

31.01.2016

<https://zbruc.eu/node/46975>

ШЕ-2014 У ЛЬВОВІ: СТАВКА НА МОДЕРНІСТЬ

Наталія Космолінська

1997 рік. Мої діти (7 і 6 років) повертаються зі школи (1-й клас, см № 8, Львів) з конкретним питанням: «Вчителька сказала, що Шевченко – це наш Бог, а ти казала, що Бог – це в церкві...???»

1998 рік. До мене на радіопрোগраму приходить палкий патріот із вимогою негайно озвучити його ідею: перетворити центр Львова на Шевченкову Оазу: проспект Свободи має бути пішохідним, біля пам'ятника Шевченку має бути заборонено гуляти з дітьми, їздити на роликах і т. ін., прохід тільки для учасників урочистих акцій, з костелу Єзуїтів (тоді ще книгосховище бібліотеки Стефаніка) зробити Шевченковий центр, з квіткового магазину (будинок колишньої гауптвахти – тепер клуб «Фешн клуб») – сувенірний магазин з Шевченковою атрибутикою...

2010 рік. Іронічна пост-модерна виставка студента Львівської Академії Мистецтв Стаса Сілантьєва у Львівському Палаці Мистецтв, де пильне око голови ЛО НСХУ (спілки художників) Олега Микити помічає крамолу – Шевченка намальовано поряд з кенгурою і носорогом!!! Відповідно розгортається грандіозний, на пів міста, із задіянням губернатора включно, скандал, який завершується публічною дискусією мистецької еліти міста всіх поколінь і поглядів, від академістів-постсоцреалістів до нігілістів-постмодерністів і решти contemporary. Категоричні заяви консерваторів від мистецтва (Академіків, Народних, Заслужених, професорів-докторів-кандидатів...): жодних жартів щодо Шевченка, жодних неканонічних виставок у офіційних виставкових закладах, будь-які спроби модернізації святого для українців образу – суто в приватних галереях для вузького кола запродавців-грантоїдів.

Вибрала ці приклади з власного досвіду, бо, як на мене, дуже влучно і виразно акцентують одну з провідних проблем українського суспільства. Відсутність мінімальних знань щодо модерних мистецьких процесів у ширшого загалу та у представників влади (за окремими виключеннями), помножена на пострадянський спадок зневаги українського суспільства до інтелектуальної культури як такої і тотальну попсовізацію Мас-медіа дозволив наразі консервативному офіціозу від культури: чиновникам всіх рівнів, керівництву творчих спілок, мистецьких навчальних закладів та інституцій, власникам звань та номінантів премій узурпувати право визначати канони, рамки, форми мистецького вислову. Все, що не вписується, опиняється на маргінесі. Особливо, якщо піднімають руку «на святе» - класиків національної літератури. Оце і ГОГОЛЬFEST постійно наражається на агресивну критику свого вільнодумства, і минулорічний «Франко.фест» на Львівщині теж не без скандалів, але наймонументальніше табу України – культ Шевченка. Тому не дивно, що супер-крутлого 200-річного ювілею неформали-інтелектуали чекали із певним острахом: оце зараз почнеться пафос – не продохнуть! Але почався Майдан. Де якось дуже швидко і природньо з'явився Шевченко свій-народний: в касці, з битою, з шиною..., і просто до серця промовило його заштамповано-шкільне «Борітеся-поборете!». Що черговий раз проілюструвало аксіому: справжню класику жодним штампом не доб'єш і під жодною позолотою не сховаєш.

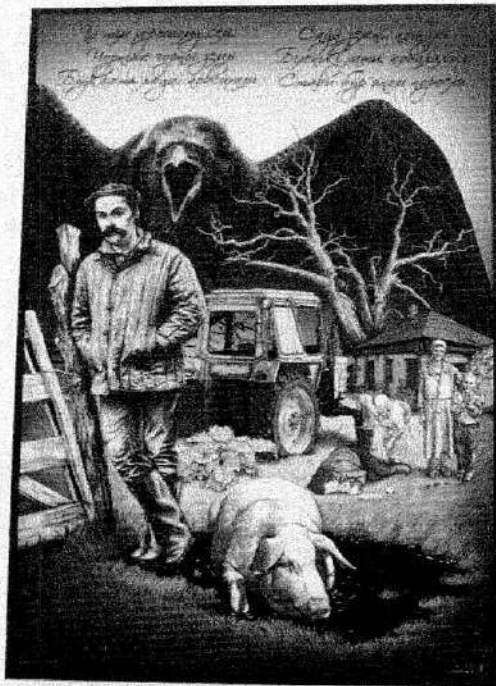

«Майданний» імпульс модернізації суспільної свідомості позначився, відповідно, і на певному «оживленні» ювілейних святкуваннях Кобзаря у консервативному Львові, де наразі «совків і селяків від культури» значно більше, ніж можна сподіватись, прогулюючись його ретро-європейським центром. На жаль, сьогодні тут історично-рятівна ініціатива плекання традицій перетворилась на активне гальмо урбанізаційних процесів в руках тих, кому з тих чи інших причин вигідно тримати Україну ХХІ століття в шорах селянсько-вишиванко-писанково-солон'яностріхового іміджу століття ХІХ. Для одних діячів офіціозу від культури мотивація «не пущать!» – обережність перестраховщика, що маскує свою необізнаність в процесах сучасної культури позицією «аби скандалу не вийшло». Для інших це спосіб, прикриваючись статусом «справжнього патріота», безкарно звести особисті чи професійні порахунки із тими, що наважились порушити табу на класичний образ вбраного в селянський кожух Кобзаря-Пророка. Тож годі було сподіватись, що Шевченкове 200-річчя навіть в контексті «хвилі майданної щирості і справжності» обійдеться у Львові без скандалу. Тим не менше, користуючись медичною термінологією, спостерігається позитивна динаміка.

Національний музей у Львові, експозиція виставки

Національний музей у Львові потішив ґрунтовною ретроспективою, від власне творів самого Шевченка через класичну Шевченкіану від українських класиків ХХ століття до креативно-резонансної майданної Шевченкіани. Вхід до останнього залу перегородила монументальна книжкова «Шевченкова барикада», викликаючи асоціації як зі справжніми барикадами Хрещатику, так і з тими стосами томів національних класиків, що роками й десятиліттями пилюжаться на поличках шкільних, публічних і приватних бібліотек без жодної надії бути відкритими не з примусу, а з цікавості. А за барикадою розмістилась провокаційна «Шевченкіана» київського художника Андрія Єрмоленка: Шевченко-колгоспник, Шевченко-новий українець, Шевченко-король рок-н-ролу, Шевченко-даїшник... із дуже влучними цитатами з Кобзаря. Не обійшлося й без Шевченка-екстреміста. Така модерна пропозиція ще на рівні ідеї спровокувала конфлікт між частиною керівництва та молодими-ініціативними.

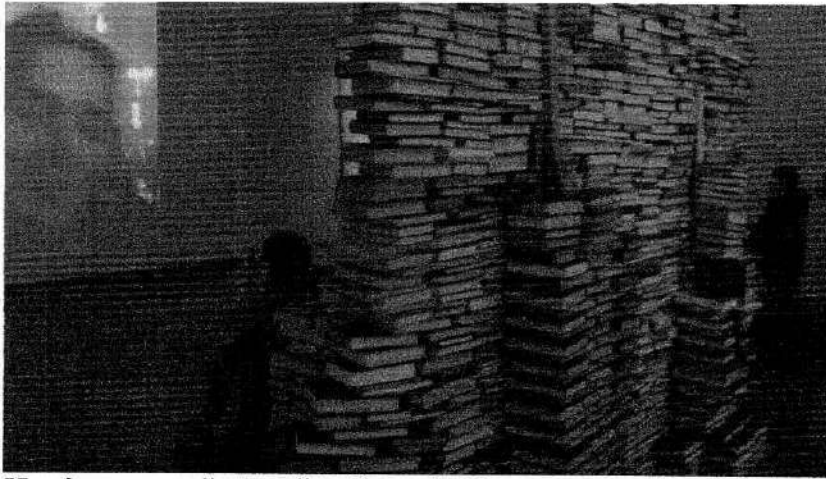

Андрій Єрмоленко, Шевченко-колгоспник

Ситуацію для «Z» прокоментував завідувач сектору виставкової роботи, дизайнер експозиції Остап Лозинський:

"Спочатку це мала бути класична ретроспектива з фондів нашого музею, яка завершувалася творами Сороки і Остафійчука: дуже добрими зразками Шевченкіани, але бракувало сучасності. Коли почався Майдан, виникла ідея, що гарним завершенням виставкового проекту будуть твори Єрмоленка, відео Проскурні «Наш Шевченко» і шевченкова барикада. Якогось спротиву спершу не виникло, ми все підготували, знову поїхали на Майдан, якраз в ці останні страшні дні. А коли повернулись, то почули закиди від керівництва, що твори, які ми пропонуємо, не є форматом нашого музею і не відповідають концепції виставки. Без відома методради був зроблений запит до ректора Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури та Президента

Національної академії мистецтв України Андрія Чебикіна, ректора Львівської Національної Академії Мистецтв Андрія Бокотєя, заступника з наукової роботи ЛНАМ Романа Яціва, директора Львівського державного коледжу декоративного і ужиткового мистецтва ім. І. Труша Василя Отковича... та інших відомих діячів культури, які не схвалили отаку модерну концепцію. На моє превелике здивування, методрада музею натомість дуже відкрито і позитивно сприйняла проект. Тож ми до останнього не знали, вішати цей останній зал – не вішати... Але вирішили вішати на свій ризик. Нас підтримав директор музею Ігор Кожан, і виставку ми відкрили у тому форматі, у якому планувати. Ця ситуація черговий раз продемонструвала, що керівництво наших установ культури дуже боїться персональної відповідальності, бо якщо ми щось зробимо не так, то прийде вуйко з міністерства, забере надбавку, або ще гірше – копне з теплого місця. Але тільки люди, які здатні брати на себе відповідальність, здатні рухати процес вперед. А ті, хто прикривається колегіальними рішеннями і культивує позицію «а ви хто тут такі, молодші наукові, сидіть і мовчіть, ніхто вашої думки не питає і знати не хоче» на кожну ініціативу, насправді не мають перспективи. Ми з таким статус кво не погоджуємося, тому що, по-перше, працюємо не перший рік, а по-друге, ми є громадянами і художниками з активною життєвою позицією. І будемо зараз, наскільки це дасться, боротися, щоби ситуація в музеї і загалом в культурі змінилася".

Національний музей у Львові, Шевченкова барикада

Правильність вибору організаторів виставки підтверджує реакція глядачів: молодь і середні вікова категорія дуже позитивно сприймає «живу» експозицію останнього залу Шевченкіани, на мої розпитування, чи не ріже їм око отакий нетрадиційний Шевченко, запевнили, що навпаки, цікаво, але хочеться з кимось з професіоналів про це поговорити. Реакція старшого покоління не така однозначна, незвичний образ спершу сприймають з підозрою, але те, що ці твори представляє така поважна інституція як Національний музей у Львові ім. Митрополита Шептицького, є певним карт-бланшем довіри. І тут ми знову повертаємось до неодноразово озвученої проблеми мистецького Львова: те, що ані в Національному музеї, ані в Галереї Мистецтв немає експозиції сучасного мистецтва (від 1940-х починаючи) надзвичайно негативно впливає не тільки на формування смакцв публіки, але й на її розуміння, які мистецькі пошуки мають вартість, а які – ні.

На тихому скандалі навколо трактування Шевченкіани за лаштунками Нацмузею справа не закінчилася. Адже знову ж таки пильне око очільника ЛОО НСХУ Олега Микити вгледіло на банері Львівського Палацу Мистецтв крамольну назву «ШЕВА». Саме так організатори Вільного університету вирішили назвати цикл публічних лекцій про життя та творчість Шевченка, аби привабити молодіжну аудиторію. Скандальну афішу було публічно, під час урочистого відкриття шевченкових свят, пошматовано і потоптано, а організаторам дістались крики «Ганьба!»

З приводу інциденту «Z» звернувся по коментарі.

Кординатор Вільного університету Тарас Прокопишин:

«Основна причина скандалу в тому, що старшій віковій категорії не подобається назва «Шева». Але наш проект «Вуличний університет» – молодіжний, наша аудиторія – школярі старших класів, студенти, випускники, ми говоримо з тими, хто хоче розвиватися, хто відкритий на нове. Для нас назва «Шева» не звучить якось зневажливо чи фамільярно... Я цитував на лекції одного з провідників українських націоналістів Зенона Коссака «Жийте культурою суті, а не культурою форми, чи радше й культурою форми, що має бути виявом суті». У нас саме так є: ми хотіли організувати проект, в центрі якого поставити спробу переосмислити постать Шевченка. Тому що нам не підходять нудні наукові лекції, урочисті Академії в Оперному з одами... Ми не хочемо, щоби старше покоління нам просто пхало в голову догму, що Шевченка треба поважати. Ми хочемо, щоби нам пояснили – чому? Переважна більшість, окрім пам'ятника і дат біографії (день народження-день смерті), нічого про Шевченка не знає. Нам було цікаво показати Шевченка як харизматичного лідера, як дослідника-науковця, як одного із засновників малярства в Киргизстані, як модника, зрештою... Ми розуміємо, що у іншої вікової категорії – інші погляди, але їх формат нам не підходить, ми шукаємо свій».

Відомий літератор та літературознавець Віктор Неборак:

"Школярі кажуть «прикольно». В теперішньому дискурсі "Шева" цілком має право на життя. Саме слово «Шева» аж ніяк не образливе. Це спосіб наблизити. У нас зараз домінує, так би мовити, православна традиція шанування класиків. Перед тим народ мав матрицю, яка була запропонована Церквою щодо формату шанування святих та різних служителів, важливих для народного Пантеону, яка згодом перейшла на цілком світських осіб, в першу чергу письменників, і саме цей спосіб тепер активно тиражується. Це пов'язано, в першу чергу, з нашим колоніальним статусом, коли в минулому бракує успішних політичних лідерів. Ті, які були, були заборонені державами-колонізаторами, як от Мазепа чи інші гетьмани. В такій ситуації створюється ореол святості навколо осіб, які є важливими в історії чи культурі народу, і вони набувають статусу святих. А як відомо, святі не потребують аналітичних розвідок. Натомість письменники в першу чергу хочуть, в тому числі й найгеніальніші, я переконаний, що і Шевченко, щоби їх твори читали. І читали не перед величезними залами, а індивідуально, коли з одного боку є читач, а з другого – автор, оце, насправді, найбільший успіх! Оці ореоли святості віддаляють від такого типу контактів. Тому що є офіційно затверджений образ, є певна кількість канонічних текстів, прочитаних з примусу у школі... Я насторожено ставлюся і до тих, хто екзальтовано фанатіють від Шевченка, вивченого в школі, бо вони сприйняли певний стереотип, і навіть не здогадуються, наскільки Шевченко ширший за шкільну програму. Що є і малярство, і графіка, є величезний том листів, є, зрештою, щоденник... Інша справа, що більшість листів, як і щоденник, написані російською. До більшості адресатів, в тому числі й до поляків, Шевченко писав російською, але, наприклад, до Куліша чи до кошового отамана Дніпровського війська Кухаренка (був такий підрозділ в імперській армії) писав чистісінькою українською мовою. Але цей факт двомовності Шевченка замовчується нашими псевдопатріотами, тому що такий Шевченко не вписується в канонічний образ. Я не знаю жодного прикладу, щоби комусь прийшло на думку почитати російськомовні твори Шевченка на Шевченкових вечорах. Хоча є багатосерійний фільм, знятий на початку '90-х, до якого були причетні і Дзюба, і Драч, і Мовчан, де є цитати з «Тризни». Тобто, інтелігенція час від часу намагається наблизити до нас, зробити більш природною особою Шевченка. Але ми на такій стадії, коли народ потребує саме такого примітивного

сакралізованого Шевченка. Грабович намагався розібратися з тим, чому навколо Шевченка виник саме такий міф. Повторюю, це результат нашого постколоніального статусу. В середні віки точно не могли з'явитись такі дослідження життя Ісуса, яке запропонував у XIX ст. Ренан. Тоді його б за це безумовно оголосили еретиком і спалили. Але після буржуазної революції нація модернізувалася і це стало можливим. Україна щойно починає шлях модернізації відомості.

Відомий дослідник античної літератури, перекладач, літератор Андрій Содомора:

"Я особисто афіші би не дер. Як на мене, це формат суспільної дискусії, як саме на яку аудиторію подавати Шевченка. Наш програш – це те, що нам здається, що все піде так, як йшло тоді, сто років тому. Так не буває. Мусить бути нові бачення. Проте небезпекою модернізації є те, що вона дуже часто йде в парі зі спрощенням. Головне, щоби людина, яка прийшла до культури через спрощення, розуміла, знала, що на цьому не закінчується, що далі щось є. Тому одне із головних завдань культури – зорієнтувати суспільство. Кобзар один, але скільки людей, стільки кобзарів. Колосальний перекош – визначати єдино правильну форму чи трактуванню. Він демонструє стан нашої освіти, відсутність комплексного підходу, стан нашого ставлення до слова, гуманітарної канви. Треба йти від зміни розуміння освіти як сукупності знань, до розуміння, що це є світло. Від часів Евкліда античність дала нам універсальний закон золотієї середини, яка працює всюди. Ми впадаємо в крайнощі – бо це легко, а до золотієї середини ніхто не йде, бо це важко. І в трактуванні Шевченка так, або бог, або пияк... А йти до справжнього Шевченка – важка копійка робота, праця душі, яка проявиться тільки на перспективу. Моя особиста позиція як подавати Шевченка, : сім'я – раз, школа – два, ВНЗ – три. До Шевченка треба йти тихо. Ти маєш в руках Кобзар, і ти з ним ростеш. Але якщо не склалося вирости з Шевченком, це не означає, що вже закритий до нього шлях".

Львів, площа Ринок, 2014

Літературознавець Богдан Тихолоз:

"Я думаю, що найкращий спосіб щось спопуляризувати – це заборонити. Хоча я особисто не називаю Шевченка Шевою і, зрештою, нікого іншого, бо я не люблю прізвиськ як таких. Але я вважаю, що будь-які форми спілкування із великим мають право на життя, якщо вони натхненні шляхетними намірами і призводять до позитивних результатів. Організатори запропонували цю назву, бо «Шева» давно вже гуляє школами й університетами, хоча це й децю фамільярно, але не від зневаги чи намагання принизити Шевченка, а від відчуття його своїм близьким сучасником. І оце відчуття є одним з найцінніших, що може бути у спілкуванні з класиками. Я думаю, що дуже багато хто із класиків минулого вмер би із заздрощів, якби йому придумали таке приязне молодіжне прізвисько. Те, що Шевченко здобуває отакі інтерпретації – свідчення того, що він не вмер і не покоїться у Каневі на могилі, а що він продовжує жити серед нас. Шевченко тим і цінний, що він до різних поколінь промовляє. І промовляє він різними мовами, тобто, кожне покоління перекладає його на свою мову. І це не означає, що одна мова краща, а друга – гірша. Вони однаково добрі, якщо вони ефективні. І якщо сьогодні Кобзар йде з молоддю на Майдан відстоювати ті ідеали, за які сам Шевченко, «карався, мучився, але не каюся» двісті років тому, то я вважаю, що це набагато краще, ніж вони б пішли урочистим строем до пам'ятника, поклали б там вінок і на тому б для них святкування закінчилося. Якщо ми позиціонуємо свою європейскість, то мусимо виховувати толерантність і виrozumілість. Якщо репрезентанти старшої генерації не хочуть потім нарікати в тролейбусі на погану молоддь і казати, які вони всі паскудні і невиховані, то вони повинні зрозуміти, що відповідальність за виховання молоді несуть вони, і виховувати їх треба не шматуванням афіш, а спілкуванням з цими молодими людьми. Тому що навіть з ворогом треба вміти спілкуватись. А зараз ми говоримо не про ворогів, а про людей, які цю революцію зробили, і з якими Шевченко стояв на Майдані пліч опліч. Тому такий підхід агресивної заборони є не тільки абсолютно деструктивним, але й шкідливим".

Отже, боріться – поборете. Бо питання модернізації свідомості – це питання не сперечання дискурсів, а наявність креативних ініціатив та енергія і впертість тих, хто береться їх впроваджувати. Ефективність цього шляху демонструють кілька невеличких, але зворушливо-щирих своєю природною емоційністю ювілейних заходів, ініційованих командою інтелектуалів львівського міського управління культури. Приємною несподіванкою став банер на Ратуші із обличчям такого собі Шевченка-батьра, молодого, з веселим поглядом з-під картуза (колекція Національного музею у Львові).

«Цього разу ми спробували зробити акцент ювілейних святкувань на «реальному Шевченкові» («Шевченко Real»), – розповіла заступник начальника управління Ірина Магдич. – Тому запропонували маркування публічного простору якимись пам'ятними знаками, які нагадають не тільки про Шевченка, але й про його добу. А також здійснили символічне донайменування проспекту Шевченка проспектом Академіка Шевченка. Це культурний акт, за офіційними паперами як був проспект Шевченка, так і залишився, адже ж інакше це величезні бюрократичні клопоти, пов'язані з необхідністю міняти всі паспорти, документи на право власності, дозволи на бізнес... Наразі зробили лише три таблички, які висять поряд із офіційними: на книгарні Шевченка, на перетині проспекту з вулицею Чайковського і на прокуратурі. Ця ідея з академіком дуже

зацікавила дітей, бо вони звикли у школі, що Шевченко – кріпак та й кріпак. А тут виявляється – академік! На вулицях, які названі іменами людей, що жили в часи Шевченка, теж з'являться таблички, де буде написано – «Людина епохи Шевченка» і вміщено коротку біографічну інформацію про цю особу українською та англійською – ілюстрація того, що Шевченко був не лише людиною Літератури чи Малярства, але й людиною Історії. Там багато несподіванок. Наприклад, буде табличка на перетині вулиць Гребінки і Шопена. З Гребінкою зрозуміло, але мало хто здає собі справу, що й Шопен був сучасником Шевченка. Другою частиною цього проекту «Людина епохи Шевченка» є акція в зеленому публічному просторі: ми хочемо натягнути великі банери між дерев із портретами сучасників Шевченка. Вони будуть переносні, тому їх можна буде побачити і на валах Підвальної, і в парку Франка, Культури чи Стрийському, на Майорівці чи Левандівці... Тут теж буде багато сюрпризів, наприклад, виявляється, засновник компанії Nestlé теж жив в часи Шевченка. Або винахідник Кольт, «залізний канцлер» Отто фон Бісмарк... Це ті дрібнички, неважливі на перший погляд, але саме вони провокують нашу увагу, нашу цікавість, бажання вийти за рамки стереотипів. Ще буде виставка сучасного плакату авторства групи молодих дизайнерів. Це буде мандрівна виставка, яка до кінця року побуває у кожному районі Львова".

PS. Наразі це лише окремі кроки на шляху апробації нових форматів десакралізації національної класики. Чи вдасться вплинути на ситуацію формування засад комфортної модернізації народного культу Шевченка та інших, буде залежати від громадської активності мистецької спільноти, в першу чергу інтелектуалів, їх бажання та вміння систематично вести конструктивний діалог з владою, медіа, представниками різних вікових груп та різного рівня освіти і культури. Одним словом, від нас з вами все і залежить.
18.03.2014

<https://zbruc.eu/node/20118>